

İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME GÖRSEL
SANATLAR DERSİ HAKKINDA OKUL
YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ:
ANKARA İLİ ÖRNEĞİ

Dilek ARSLAN

(Yüksek Lisans Tezi)

Temmuz 2012

İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME GÖRSEL SANATLAR DERSİ
HAKKINDA OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ:
ANKARA İLİ ÖRNEĞİ

Dilek ARSLAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Danışman: Yrd. Doç. Dr. H.Turgay ÜNALAN

Eskişehir
Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temmuz 2012

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Dilek ARSLAN'ın “İlköğretim İkinci Kademe Görsel Sanatlar Dersi Hakkında Okul Yöneticilerinin Görüşleri: Ankara İli Örneği ” başlıklı tezi 18.07.2012 tarihinde, aşağıdaki belirtilen jüri üyeleri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, Güzel Sanatlar Anabilim dalı Resim-İş Öğretmenliği programında Yüksek Lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. H.Turgay ÜNALAN

Üye : Doç. Dr. Halil TÜRKER

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mustafa TOPRAK

Prof.Dr.H.Ferhan ODABAŞI
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖZET

İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME GÖRSEL SANATLAR DERSİ HAKKINDA OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ: ANKARA İLİ ÖRNEĞİ

Dilek ARSLAN
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temmuz 2012

Danışman: Yrd. Doç. Dr. H.Turgay ÜNALAN

Görsel sanatlar dersi hakkında, okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanan çalışmanın kuramsal kısmında, sanat eğitiminin tanımına, Türkiye’deki gelişim sürecine, sanat eğitiminin gerekliliğine ve eğitime katkısına yer verilmiştir. İlköğretim tabanında yapılan bu çalışmada ayrıca görsel sanatlar dersinin ilköğretim ikinci kademe seviyesinde uygulanması ve programda bulunan alanlar ele alınmıştır.

Araştırma kısmında, Ankara ili dahilinde yedi okul seçilmiş ve bu okullarda yirmi bir okul yöneticisi ile görüşme yapılmıştır. Kaset kaydı da yapılarak gerçekleştirilen bu görüşmeler, yaklaşık otuz dakika sürmüş olup, görüşmelerde, önceden hazırlanan açık uçlu sorular okul yöneticilerine yöneltilmiştir. Gerçekleştirilen bu görüşmeler neticesinde okul yöneticilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin bakış açıları ile ilgili bilgilere ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Görsel sanatlar, eğitim, ilköğretim, okul yöneticileri

ABSTRACT

THE VIEW OF SCHOOL MANAGERMENTS ABOUT VISUAL ARTS COURSE,
SUBJECT IN THE SECOND GRADE OF ELEMENTARY SCHOOLS:

ANKARA CITY SAMPLE.

Dilek ARSLAN

Department of Art

The Graduate School of Educational Science

July 2012

Advisor: Assist.Prof. Dr. H.Turgay UNALAN

In the theoretical part of the study which aims to determine the view of the school managements about Visual Arts, the explanation of art education, the developing process of it in Turkey, the necessity of Art education, and its benefits to the education are mentioned. In this study, based on elementary schools, the application of this course in the second grade of elementary schools and the situations take part in the programme are also mentioned.

In the research period, interviews are done with chosen 21 managers from 7 schools. These meetings which have taken approximately half an hour by recordings are directed with open ended questions prepared before. Some views are gained about visual arts course as a result of these interviews.

Key words: Art, education, elementary school, school management.

ÖNSÖZ

Akademik yaşamım açısından çok önemli bir yere sahip olan yüksek lisans tezimi sonuçlandırmanın mutluluğunu yaşıyorum. Çalışmam süresince akademik konularda desteklerini esirgemeyen, her konuda yardımcı olan tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. H.Turgay ÜNALAN'a ne kadar teşekkür etsem azdır.

Tez savunma jürimde yer alarak, yapıcı önerileriyle katkıda bulunan Doç.Dr.Halil TÜRKER ve Yrd. Doç. Dr. Mustafa TOPRAK'a da ayrıca teşekkür ederim.

Tez çalışmam boyunca beni destekleyen aileme ve arkadaşlarıma, araştırmamın yoğun ve stresli temposunda daima yanımda olan, araştırmamın her aşamasında yardımlarını esirgemeyen, bilgi ve birikimlerini paylaşan ve beni manevi olarak destekleyen eşim Ömer Faruk ARSLAN'a, çalışmalarım esnasında bana itici güç olan canım kızım Elifnaz ve biricik oğlum Eralp'e sonsuz teşekkürler. İyi ki varsınız.

Dilek ARSLAN

Eskişehir, 2012

ÖZGEÇMİŞ

Dilek ARSLAN
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans

Eğitim

Lise	1991	Eskişehir Gazi Meslek Lisesi, Grafik Bölümü
Lisans	1995	Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Resim-İş Öğretmenliği Bölümü

İş

1995-1996	Öğretmen. Birecik Lisesi	Birecik/ŞANLIURFA
1996-1998	Öğretmen. Beylikova Lisesi	Beylikova/ESKİŞEHİR
1998-2002	Öğretmen. Altıeylül İlköğretim Okulu	BALIKESİR
2002-2004	Öğretmen. Metin Oktay İlköğretim Okulu	ANKARA
2004-2012	Öğretmen. Gökçe Karataş İlköğretim Okulu	ANKARA

Kişisel Bilgiler

Doğum Yeri ve Yılı : Türkiye-1973 Cinsiyeti: Kadın Yabancı Dili : İngilizce

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	i
ÖZET	ii
ABSTARCT	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZGEÇMİŞ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	viii
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Sınırlılıklar.....	4
1.5. Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM: SANAT EĞİTİMİ	5
2.1. Sanat Eğitimi.....	5
2.2. Sanat Eğitiminin Amaçları.....	7
2.3. Sanat Eğitiminin Gelişimi.....	8
2.3.1. Türkiye' de Sanat Eğitimi.....	10
2.3.2. Cumhuriyet Öncesi Sanat Eğitimi.....	11
2.3.3. Cumhuriyet Dönemi Sanat Eğitimi	11
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: GÖRSEL SANATLAR ÖNEMİ VE GEREKLİLİĞİ	14
3.1. Görsel Sanatlar Dersinin Amaçları.....	15
3.2. Görsel Sanatlar Dersinin Bireysel ve Toplumsal Katkısı.....	16
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM	21
4.1. Araştırmanın Modeli.....	21
4.2. Katılımcılar	22
4.3. Verilerin Toplanması	23
4.3.1. Görüşme Formunun Hazırlanması.....	23
4.3.2. Görüşmelerin Yapılması	23
4.4.Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	24

BEŞİNCİ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAR	25
5.1. Görsel Sanatlar Dersinin Gerekliliği Hakkındaki Görüşler	25
5.2. Görsel Sanatlar Dersinin Uygulanabileceği Atölye Hakkındaki Veriler	27
5.3. Görsel Sanatlara Ayrılan Ders Saati Hakkındaki Fikirler	28
5.4. Görsel Sanatlar Dersine Sağlanan Destek Konusundaki Veriler.....	29
5.5. Okullarda Ulusal-Uluslararası Yarışmalara Katılıma Ait Veriler	31
5.6. MEB’ nın Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Görüşleri	33
5.7. Görsel Sanatların Ülke Geleceğine Olan Katkıları ile ilgili Görüşler	34
5.8. Öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersine Teşviki ile İlgili Görüşler.....	36
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	38
KAYNAKÇA.....	41

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Görsel Sanatların Kazandırdığı Beceriler

Tablo 2: Görsel Sanatlar Dersinin Gerekliliği Hakkındaki Görüşler

Tablo 3: Görsel Sanatlar Dersinin Uygulanabileceği Atölye Hakkındaki Veriler

Tablo 4: Görsel Sanatlara Ayrılan Ders Saati Hakkındaki Fikirler

Tablo 5: Görsel Sanatlar Dersine Sağlanan Destek Konusundaki Veriler

Tablo 6: Okullarda Ulusal-Uluslararası Yarışmalara Katılıma Ait Veriler

Tablo 7: Milli Eğitim Bakanlığının Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Görüşleri

Tablo 8: Görsel Sanatlar Dersinin Ülke Geleceğine Olan Katkıları ile ilgili Görüşler

Tablo 9: Öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersine Teşviki ile İlgili Görüşler

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Sanat alanında yeterlilik kazanmış akademisyenler ve araştırmacılar sanatın ve sanat eğitiminin, ilgisizlikten dolayı, anlam ve önemini yitirdiğini, yeterli çaba ile geliştirilmek istenmediğini, eğitim programlarında geleceğe yönelik belirlenen hedef ve kazanımlarda bu derse ilgi gösterilmediğini belirtmişlerdir.

İlköğretim Okulları Görsel Sanatlar Dersi programında yer alan konuların ders programında kullanılmaması planlanan araç ve gereçlerin, okul ve Milli Eğitimin programlarında yeni yöntem ve teknikler ile zenginleştirilmemesi ve günlük hayat ile ilişkilendirilememesi, diğer dersler ile disiplinler arası bağlantı kurularak dersin işlevsel hale getirilememesi sebebiyle, sanat dersi öğretmenleri ve sanata ilgi duyan öğrenciler bu durumdan olumsuz etkilenebilmektedirler.

Eğitim alınan en küçük birim olarak sayabileceğimiz sınıfların her ne kadar bir Matematik, Türkçe dersi için ideal ortam olduğunu söylesek de görsel sanatlar dersi için bir atölyenin zorunluluğundan bahsedebiliriz. Dersi etkin kılma, amaçları gerçekleştirebilmek için hedeflere ve davranışlara uygun öğrenme ortamı oluşturma, hem öğretmenlerin hem de okul idaresinin görevlerindendir. Bu bağlamda okul yöneticileri bu konuda yeterli desteği göstermelidir. Buradaki tek sorun sadece yönetici ve program uygulamalarından kaynaklanmamakta, anne ve babaların olumsuz tutumları, görsel sanatların toplumumuzda kalıplaşmış meslek standartlarının dışında kaldığı düşünüldüğü için önemsiz sayılması gibi durumlarda bulunmaktadır. İşsizlik oranının sürekli düşürülmeye çalışıldığı ülkemizde, zaman zaman uygulanan yanlış politikalar nedeniyle aileler ve çocukları geleceğe güvenle bakamamaktadır. Bu nedenle standart meslekler ailelere ve öğrencilere daha cazip gelebilmektedir. Bu planlar dahilinde sanat ile ilgili bir kariyer planı yapan aile veya öğrenci sayısı düşünüldüğünde, sanat dersine ayrılan zamanın azlığı ve harcanan emeğin neden düşük olduğu konusunda bir çıkarımda bulunmak mümkündür. Bu noktada, çocukların, sanatı sadece meslek anlamında seçmeleri değil, kendi zihinsel ve becerisel gelişimlerine de sağlayacağı katkı konusunda bilinçlendirilmesi gerektiği söylenebilir. Velilerin de bilinçlendirilmesi ve teşvik edilmesi gerekmektedir. Okullarda uygulanacak

bilgilendirme çalışmaları ve toplantılar ile görsel sanatların gerekliliği, önemi, geçerliliği ve zorunluluğu anlatılmalıdır.

Ülkemizin farklı bölgelerinde, farklı sosyo-ekonomik göstergeler kullanılarak yapılan çalışmalarda aynı bölgede hatta aynı şehirde bile ekonomik gücü belirleyen göstergeler arasında farklılıklar görülebilir. Yani aynı şehirde aylık geliri çok yüksek olan bir aile ile çok düşük olan bir ailenin çocukları yakın okullarda eğitim görebilmektedir. Burada ele alınacak konu, görsel sanatlar dersi araç-gereç ve malzemelerinin tam olmadan dersin işlenememesi ve zenginleştirilmiş eğitimin verilmesi için malzeme anlamında çeşitlilik gerektiğidir. Durum, sosyo-ekonomik boyuta dayandığı zaman açlık sınırının altında kalan bir ailenin bir fırça, bir palet, daha basit bir örnekle, bir resim defterine bile ayıracak mali gücü önemsenmeyebilmektedir. Bu durum hem çocuğun kendine özgüvenini yıkmakta, çocuğun ailesinden kaynaklı içsel problemler yaşatmakta hem de ders öğretmenini zor duruma düşürebilmektedir. Bu açıdan bakıldığında Milli Eğitim uygulamalarına yeni giren ders kitabı dağıtımını uygulamasının görsel sanatlar dersinde de mutlaka uygulanması gerekmektedir. Ayrıca araç-gereç ve malzeme konusunda da öğrencilerin desteklenmesi ,her okulun bu çalışmalara bir bütçe ayırması da sağlanabilir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı; İlköğretim ikinci kademe Görsel Sanatlar Dersi için okul yöneticilerinin görüşlerini belirleyerek, sorunların çözümleri için yapılabilecek uygulamalar önermektir. Belirtilen bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Görsel sanatlar dersi eğitiminin gerekliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 2) Görsel sanatlar dersinin uygulamalarının çoğunun sınıf içerisinde yapılması hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu konuda okulların bu dersi uygulayabileceği bir atölye yeterliliği var mı ? Yani okulun fiziki koşulları bunun için yeterli mi ?
- 3) Görsel sanatlar dersine ayrılan ders saati hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 4) Okulunuzda uygulanan görsel sanatlar dersi için destek sağlıyor musunuz?
- 5) Okullarda uygulanan görsel sanatlar dersine ait çalışmalardan hangilerini okul ortamında gözlemleyebiliyorsunuz? Okul çapında veya ulusal anlamda her hangi bir proje çalışması yapılıyor mu? Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

6) Görsel sanatlar dersinin ülkemiz için geleceğe yönelik katkıları olacağını düşünüyor musunuz?

7) Milli Eğitim Bakanlığı sanatı sevdirmeye açısından yeterince çabayı gösteriyor mu?

8) Gelecek planları kuran öğrenciler için sanat ile ilgili bir dalı seçmelerini önerir misiniz?

1.3. Araştırmanın Önemi

Tarihimiz boyunca sanat ve sanatçıya değer vermekte geç kalındığı bir gerçektir. Günümüzde de görsel sanat dersinin önemi ve gereği anlaşılamamış ve bu ders yeteri kadar destek alamamıştır. Yaratıcılık ve hayal gücünü geliştiren, özgün düşünme ve bağımsız çalışmayı destekleyen görsel sanatlar dersinin amacı yanlış anlaşılmaktadır. Aynı zamanda beklediği değeri görmeyen bu ders gibi, bu derse ilgi duyan öğrencilerin ve bu dersi veren öğretmenlerinde ilgisizlikten ve hak ettikleri değeri görememekten rahatsız oldukları söylenebilir. Çalışmada diğer okul yöneticilerinin gözünden görsel sanatlar dersi görülecek ve bu derse verilen önemin ne derecede olduğu da belirlenecektir.

Günümüzde çalışmalar ilerledikçe sanat derslerinin sadece öğrencilere değil bütün insanlara zihinsel ve psikolojik anlamda fayda sağlayacağı ispatlanmıştır. Bu nedenle atölye yerine sınıf içerisinde yapılan çalışmalar, ders saatinin azlığı, üniversite sınavında görsel sanatlar eğitime dayalı soruların olmaması sebebiyle derse gösterilen ilgisizlik, önyargı ve olumsuz değerlendirmelerin giderilmesi gerekmektedir. Bu konuda hem ders öğretmenlerinin hem okul yöneticilerinin hem de Milli Eğitim'in üzerine büyük görevler düşmektedir.

Okul uygulamalarındaki yeterlilik ülke çapında değişiklikler göstermekte, Milli Eğitimin planı çerçevesinde yapılsa da örtük program kapsamında zorunlu farklılıklar gözlenebilmektedir. Çerçeve program kapsamında yapılan uygulamaların benzerliği örtük program ile farklılaşmaktadır. Daha çok duyu, duygu, düşünce, yaratıcılık ve özgünlük bütünlüğüne hitap eden bu derste öğrenci kazanımları okulun çevresinin veya ailelerin beklentileri aracılığıyla, okul yöneticilerinin de desteği ile gelişir veya ikinci plana atılır. Bu çalışmada Ankara ilinde seçilen 7 okuldan, 21 okul yöneticisinin ilköğretim ikinci kademedeki işlenen görsel sanat dersi için görüşleri alınacak ve bu konuda olumlu, olumsuz ya da eksik yönler belirlenerek konu üzerinde görüşler

geliştirilecektir. eksik ve olumlu yönler belirlenerek konu üzerinde görüşler geliştirilecektir.

1.4. Sınırlılıklar

- Araştırma Ankara’da Dikmen, İlker, Aşağı Dikmen, Balgat, Bahçelievler semtlerindeki 7 ilköğretim okulunda gerçekleştirilmiştir.
- Çalışma, ilköğretimin sadece ikinci kademesi için geçerlidir.
- Çalışmada sadece görsel sanatlar dersi ele alınmıştır.

1.5. Tanımlar

Görsel Sanatlar: Resamlık, oymacılık, heykelticilik, mimarlık vb sanatlar..Plastik sanatlar. (Türk Dil Kurumu- Güncel Türkçe Sözlük)

Sanatsal uğraşlar içinde amacı kullanıma dönük olmayan, resim ve heykel gibi kendi başına bir değer oluşturan sanat ürünlerini üreten uğraşlara verilen ad. (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 1997: 735).

İlköğretim: Birkaç öğretim basamağından oluşan örgün eğitim sisteminin temel bilgi ve becerileri kazandıran ilk basamağı (Türk Dil Kurumu- Güncel Türkçe Sözlük)

6-14 yaş arasındaki çocukların fiziksel, zihinsel, etik gelişimine hizmet eden, onları yaşam ile bir üst eğitime hazırlayan temel eğitim ve öğretim (Gürkan ve Gökçe, 1999: 6).

Sanat: Bir duygu, tasarı, güzellik vb’ nin anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya bu anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık (Türk Dil Kurumu- Güncel Türkçe Sözlük)

İnsanın duygu, düşünce ve heyecanlarına, ruhsal deneyimlerine biçim vererek başkalarına aktarabilme çabasıdır (Türkdoğan, 1984: 9).

Sanat Eğitimi: Kaynaklarda farklı görüşlerin olmasına rağmen; Bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatmada yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırabilmek için yapılan eğitim çabası (Türkdoğan, 1984: 14).

İKİNCİ BÖLÜM: SANAT EĞİTİMİ

2.1. Sanat Eğitimi

Sanat, sözcüklerle sınırlanamayacak kadar geniş boyutlu bir olaydır. Kesin tanımlamanın zorluğuna karşın çeşitli kişiler, aşağıdaki ifadeler içinde sanatı tanımlamaya çalışmışlardır. Ünlü filozof Kant’a göre sanat bir ‘oyun’ dur. O, sanatın kaynağı olarak ‘iş’ i görür. Öte yandan, Hegel ise sanatı, ‘Ruhun madde içindeki görünümü’ olarak niteler. Kuşkusuz, sanatın tanımı konusunda daha başka görüşler de sıralamak olasıdır. Nasıl tanımlanırsa tanımlansın, sanatın yalnızca insana özgü, yapay bir olgu, olay olduğudur. Yani sanatın, yalnızca insan tarafından yapılabilen bir iş oluşudur. (Türkdoğan,1984,s.11).

Sanatın tanımlanması konusu gibi, sanatın sınıflandırılması da çeşitli farklılıklar göstermektedir (Tokdemir, 2002; Artut 2004). Çağdaş yaklaşıma göre sanat yapıtları dört temel tür içinde ele alınmaktadır:

- Ses sanatı: Müzik
- Söz sanatı: Edebiyat
- Görsel sanatlar: Resim, heykel, mimari, tiyatro vb.
- Karma sanatlar: Sinema, dans vb.

Klasik yaklaşıma göre ise şu şekilde sınıflandırılmaktadır:

- Müzik
- Edebiyat
- Tiyatro
- Dans
- Resim
- Heykel
- Mimarlık
- Sinema (Tokdemir 2002).

Günlük yaşamda kullanılan sınıflama ise şu şekildedir:

- Müzik sanatı
- Yazın sanatı
- Plastik sanatı
- Gösteri sanatı
- Anlıksal sanatlar (Tokdemir 2002).

Buna ek olarak sanat; yöntem ve çalışma alanları bakımından farklı gruplara ayrılmaktadır. Örneğin; grafik ve moda tasarımı, tekstil, seramik gibi seri üretime yönelik çabalar uygulamalı sanatlar olarak tanımlanır.

Sanat eğitimi, sanatın tüm alanlarında gerçekleştirilen eğitim ve öğretimi kapsamaktadır. Günümüzde Sanat Eğitimi daha çok Görsel Sanatlar Eğitimi olarak adlandırılmaktadır. Dil (edebiyat); yüzey (resim, grafik, fotoğraf, hat. vb.); hacim (heykel); eylem (tiyatro); mekan (mimari); ses (müzik); hareket (bale) vb. tüm sanat alanlarını kapsamaktadır.

Görsel sanatlar, eğitim ile sanatın çeşitli konumlarda, değişik boyutta ve ağırlıkta bir araya geldiği bir alandır. Çevreyle ilk tanışma, görme, algılama, adlandırma ve düzenleme ile başlayan sanat eğitimi, daha sonra ürün verme ve tat alma olarak gelişir (Kırıçoğlu, 1991). Görsel sanatlar eğitimi örgün ve yaygın eğitim düzeyinde çeşitli kurum ve kuruluşlarda uygulanmaktadır. 20. yüzyılın başından bu yana sanat eğitimi kavramı genel anlamda, güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal gelişimi tanımlamaktadır. Dar anlamda ise okullardaki ilgili bölümlerde bu alana ilişkin olarak verilen dersleri kapsar. Yaygın ve tümel anlamında kullanıldığı özellikle belirtilmedikçe sanat eğitimi daha çok “görsel sanatlar alanında verilen eğitim” biçiminde anlaşılmaktadır. Her iki durumda da sanat eğitimi yetişkin eğitiminden çok yetismekte olanların genel eğitim sürecinde ele alınmaktadır (San, 2003). Sanat eğitimi, amaçlarını oluşturmada çocuğu temel almaktadır. Hurwitz ve Day’e (1995) göre sağlam bir sanat eğitimi almayan çocuklar aslında dengeli ve kapsamlı bir genel eğitimden yoksun bırakılmakta ve birçok eğitimsel söylev ve araştırmaların dışında tutulmaktadırlar. (Şenel, 2010,s. 292).

Yüzyılın başından itibaren sanat eğitim okullarının etkinliği ve ağırlığı artmıştır (Tepecik, 2002,s.12). Bauhaus gibi sanat eğitim kuruluşları, sanat eğitiminde en çok duyuların eğitilmesine önem vermişlerdir. Duyularla algılama, bilme ve öğrenmenin de önemli bir bölümünü oluşturduğundan, çocukların duyarlılıklarının eğitilmesi, onlara bu yetilerini kullanabilme becerisinin kazandırılması ve öğretilmesi hem sanat eğitimi hem de genel eğitim açısından önemli kabul edilmektedir (San, 1977,s.73).

2.2. Sanat Eğitiminin Amaçları

Sanat her yeni kuşağı bir önceki kuşağa bağlayan dolayısıyla insanlığın sürekliliğini sağlayan önemli alanlardan biridir. Bu işlevi, yeni kuşağı birçok açıdan bilgilendirerek, eğiterek, donatarak yapmaktadır. Onların “Ben kimim? Nereden geliyorum? Ne yapmalıyım?” gibi sorularına cevap vermelerine yardımcı olan sanat, böylelikle kuşaklar arasındaki değişimi ve gelişimi sağlayan önemli bir güdüleme aracı olmaktadır. Sanat, eski bakış açılarının yeni görüşlerle karşılaştırılmasını sağladığı gibi, var olan düşüncelerin özgün açıklamalarını da sunar.

Hayallerin yenilenmesi sanat sayesinde olur. Yaratıcılığın ve yeteneğin ortaya çıktığı alanların başında sanat gelmektedir. Albert Einstein, “Hayal gücü kuru bilgidен daha önemlidir.” derken sanatın gücünü vurgulamıştır. “Piramitler, katedraller ve roketlerin varlığının sebebi ne geometri, ne inşaat teorileri, ne de termodinamik değil, bunları gerçekleştirenlerin belleklerinde bu nesnelerin daha önceden imge (imaj, hayal, suret) olarak biçimlenmiş olmasıdır.” diyen ABD’li tarihçi Eugene Ferguson, insanların sanatı nasıl oluşturmaya başladıklarını kolay anlaşılır bir biçimde ifade etmiştir. Güzel sanatlar “uygarlığın ölçülebildiği araçlardır” diyen eğitimci Ernest Boyer, bu sözleri ile sanatın bir toplumun uygarlaşmasında oynadığı önemli role değinmektedir (Özsoy, 2003).

Sanat hem öğrenme sürecinin hem de gelişim sürecinin etkin bir yardımcısıdır. Çünkü sanat, duygu ve düşünce arasındaki karşılıklı ve iç içe geçmiş bağlantıyı vurgular. İnsanın bu iki yönünün uyumunun sağlanması, bir anlamda eğitimin temel amaçlarından olduğuna göre, sanatın eğitimde yer alması tüm eğitim süreçlerini daha etkili kılar. (San, 1977). Yetkin’e (1968) göre bilimsel yöntem insan oluşumunun bir yönü ise, öbür yönü de sanat eğitimidir. Gerçekçi eğitim ilim ve sanatın ayrılmaz işbirliğine dayanmaktadır. İnsanda köklü bir gereksinimi karşılayan sanatın, kişiliği eğiten en önemli etmenlerden biri olduğu unutulmamalıdır. Basset’in (aktaran Erbay, 1997) belirttiği gibi sanat eğitimi bireye gereklidir ve yaşamda önemli bir yer tutar. Sanat eğitimi bireyseldir. Bireyin yaratıcı güç ve potansiyellerini eğitmek, estetik düşünce ve bilinci örgütlemek, estetik yaşamın yapılanmasını temellendirmek için gereklidir. Sanat; bireyin, sosyal ilişkilerini düzenlemesini, işbirliği yapabilmesini, doğruyu ifade edip seçebilmesini, bir işe başlayıp sevincini tatmasını, paylaşmayı öğrenmesini ve üretken olmasını sağladığı için önemli ve gereklidir. Sanat eğitimi; yapıcı analizi öğretir, kişisel

girişimi destekler ve pratik düşünceyi geliştirir. Olayları, olmadan da beyinde gerçekleştirebilme gücünü artırır. Bireyin el becerisini geliştirir ve sentez yapmayı öğretir. (Şenel,2010:, ss.291- 292).

Sanat alanında öğrencilerin uygulama yapmalarının birçok yolu bulunabilir. Öğrencilerin psiko-motor gelişimlerini sağlamak tek amaç olmamalıdır. Özellikle öğrencilere görsel not alma yöntemleri öğretilmelidir. Bir eskiz defteri onlara yardımcı olabilir. Ana kavramları izleyen konularda, her konunun içerisinde sunulacak aktiviteler önceden öğrenciye verilebilir. Böylece bir sonraki ders aktivitesine hazırlanmak için gereken zamanı bulabilirler. Uygulama alanı sanat eğitiminde bilgi temelli olarak gelişmelidir. Bu dört disiplinden üçünün (estetik, sanat tarihi ve eleştiri) çocuğun neyi nasıl yapacağına ilişkin bilgi kazanmasını ve konuyla ilgili yeni ve farklı düşünmesini sağladığı savunulmaktadır. Açıkçası, çocuklar tüm derslerde bazı konuları eserlerinde yada akıllarında tutma eylemleri ile geçirirler ancak bunların az bir kısmında düşünme eylemi gerçekleştirmektedirler. Bazı eğitimciler görsel sanatlar dersi öğretim programı, çocukları daha çok çabayla düşünmeye ittiğini ve bu konuda en basit araçları sunanlardan birisi olduğunu gördüğünde şaşırılmışlardır. (Aykut, 2006:40).

2.3. Sanat Eğitiminin Gelişimi

19.yüzyılın ilk yarısından başlayarak önce endüstrileşme sürecinde başta giden ülkelerde olmak üzere, geniş kitlelerde sanat eğitime ilginin arttığı ya da arttırıldığı bir gerçektir. Önceleri İngiltere’de kendini gösteren ticari sanat eşyasında yapılacak yenilikler için el sanatlarıyla ilgili olarak izlenen gelişmelerin (Ruskin, W.Morris, W.Crane, C.R.Ashbee v.d.) uzantıları Almanya’ya ve oradan da Avusturya’ya ulaşmıştır. 1870-75’lerde Rusya’da, 1873’te Avusturya ve 1885’te Amerika Birleşik Devletleri ve Kuzey Avrupa Ülkelerinde, 1886-87’de de Almanya’da başlayan bu yeni eğilim ise giderek atölye eğitimine kayan yeni bir sanat ya da daha doğru deyişle zanaat eğitimini belirlemiştir. (A. İlhan, 2003: 14).

Kıncal (2001) sanat eğitimi ile 19.yy’ın son çeyreğinde, kültür çöküşüne ve insanın kendine yabancılaşmasına karşı koymak amacıyla, eğitimde, güzel sanatlar yoluyla genel bir reform yapmak yönündeki girişilen çabaların ifade edildiğini belirtmiştir. Bu amaçla ilk sırada güzel sanatların, edebiyat yoluyla yaratıcı faaliyetin ve estetik bir zevkin şekillendirilmesini desteklemek ve bunu eğitim ile öğretimin esas alanı haline sokmak istenmektedir. Bu suretle, Sanat Eğitimi Akımı, Aydınlanma döneminin entellektüalist

medeniyetine karşı bir denge unsuru olacağı söylenmiştir. Çünkü bunlara göre, ekonomi, politika ve medeniyet, yaratıcı olmayan bu taklitçilik döneminde insanı tek yönlü bir biçime indirgemektedir. Bu dönemdeki kültürel eleştiriler, insanın ve toplumun eğitimi yoluyla mevcut olumsuzlukları gidermek üzere, bu akımın ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Kaynaklar, 19. yüzyıldan 20. yüzyıla geçerken sanat eğitimi farklılıklar gözlemlendiğini gösteriyor.

20.yüzyılın hemen başlarında yer alan dört uluslararası sanat eğitimi kongresi (1900 Paris, 1904 Bern, 1908 Londra ve 1912 Dresden) tümel bir sanat eğitimi ve sanat eğitilimi (pedagojisi) hareketinin öncü olaylarıdır ve genel eğitim sistemleri içinde bir reform olarak anlaşılmalıdır. Bu genel eğitim reformunun “kültürel çöküş ve insanın kendine yabancılaşması” olgusuna karşı bir önlemler hareketi olduğu ve bu kapsam içinde en basta güzel sanatlar, edebiyat, yaratıcı etkinlikler ile estetik zevkin eğitime gerekli önemin verilmesine ve tüm bu dalların, eğitim ve öğretimin öz alanı haline gelmesine yöneldiğini görmekteyiz. Daha sonraki yıllarda çocuğun dünyasına verilmeye başlanan önem, çocukta bir küçük sanatçı, bir dahi görme eğilimleri ve sanat derslerine eklenmeye başlanan psikolojik boyut ile çocuğu özgür bırakma anlayışı, aynı yıllarda gelişimi, sanat eğitimi çocuk resmi olgusunda ve bu olgunun geliştirilmesinde odaklanmıştı. (İlhan, 2003,s. 14).

Sanat eğitimi akımının başlıca temsilcileri, Julius Langbehn ve Alfred Lichtvark’tır. Sanat eğitimi akımının, eğitim reformları üzerindeki etkileri çok çeşitli yönlerde ve konularda olmuştur. Bunları, belli başlı özellikleri itibariyle, Aytaç (1981) iki başlık altında toplamıştır:

1.Bir bütün olarak okul üzerindeki etkileri: Metodik saplantılar pahasına da olsa, dersin kendisi bir sanat seviyesine çıkarılmıştır. Dersin estetik şekillendirmesini, zaman zaman psikolojik uygunluğundan daha üstün tutanlar olmuştur. Öğretmenden, sanatkâr bir şahsiyete sahip olması istenmiş ve bu sebepten dolayı da 1920'lerden itibaren öğretmen yetiştirme işinde güzel sanatlara önem verilmeye başlanmıştır. Çocuğun yaşantılarına önem verilmeye başlanmıştır. Okul hayatının bütününün, çocuk için rahat bir yaşantı ortamı olması gerektiği ifade edilmiştir. Bu sebeple de, okullarda tören ve bayramlara önem verilmeye başlanmıştır. Ders konuları, başka yaşantıların ortaya konulmasına yol

açacak şekilde değiştirilmiştir. Bu arada, ifadeyi esas alan derslere ağırlık verilmiştir. (Aytaç,1981):

2.Belirli dersler üzerindeki etkileri: Sanat eğitimi akımının etkisiyle tarih dersinde (tarihi anlamada), öğretmenin duygu yönü ağır basacak ve tarihi olayları aktüel hale getirebilecek şekilde yetiştirilmesi ve tarih derslerinin bu şekilde işlenmesi sağlanmıştır. (Aytaç,1981):

Yaratıcılığı, hayal gücünü geliştirerek özgünlüğü, beyin gücünü kullanmayı, hayallerini dile getirmeyi geliştiren sanat eğitiminde aynı zamanda diğer alanlara da yansımalar vardır. Yapılan araştırmalar sanat eğitimini diğer bilim dalları ile ilişkilendirerek modüler bazda psikolojik tedavi, rahatlama, boş zaman değerlendirme gibi etkinliklerde de kullanmaktadır. Temel olarak değeri bilinmeyen sanat eğitimi ilerleyen bölümlerde göreceğimiz gibi, çocuğun bilişsel gelişimi, psikososyal gelişimi, kendini gerçekleştirmesine yardımcı olduğu belirtilecektir.

2.3.1. Türkiye’de Sanat Eğitimi

Henüz Cumhuriyet kurulmadan önce, 1921’de Ankara’da toplanan Maarif Kongresi’nde büyümeye çalışan gencecik bir ülkenin eğitime ihtiyacı olduğunu öngören Büyük Önder milli eğitim politikalarını ülkemizin doğusundan batısına eğitimi geliştirmek, okuma yazma oranını arttırmak, milli kültürü yaymak, gelecek nesillere yatırım olarak bilimi yaygınlaştırmak istedi. Bağımsızlığımızı ve cumhuriyet rejimimizi eğitim ve kültür ile pekiştirilmesi gerektiğini düşünen Atatürk 1 Mart 1923’te TBMM’nin açılış konuşmasında, eğitimin uygulamalı ve yaşamsal olmasını önerir: “Eğitim ve öğretimde uygulanacak yöntem, bilgiyi insan için gereksiz bir süs, bir baskı aracı ya da uygarlık zevkinden çok, yaşamda başarıya ulaşmayı sağlayan, işe yarar ve kullanılabilen bir araç durumuna getirmektir...

Atatürk “Uygulamaya dayanan ve yaygın bir eğitim için yurdun önemli merkezlerinde çağdaş kitaplıklar, çeşitli bitki ve hayvanları içine alan bahçeler, konservatuarlar, atölyeler, müzeler, galeriler, sergi salonları kurmak gerekli olduğu gibi, ilçe merkezlerine dek bütün yurdun basımevleriyle donatılması gerekmektedir.” demiştir. Bu sözleri ile aynı zamanda sanat eğitiminin yaşamsal önemini de göstermiş olmaktadır. Eğitimin tüm alanları için geçerli olan bu önermeler "çağdaş uygarlık düzeyine ulaşma" ülküsünde önemli bir işlevi olan sanat eğitime de önem verileceğinin bir göstergesidir. (Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, C.1, s.55)

2.3.2. Cumhuriyet Öncesi Sanat Eğitimi

Türkiye'de batılı anlamda ilk sanat eğitimi hareketleri, 1908 tarihli Meşrutiyet hareketleri ile başlamıştır. Osmanlı Devleti'nin batılılaşma hareketinin başladığı bu dönemde, özellikle biçim ve renk sanatlarında Avrupa'ya yönelme gereksinimi duyulmuştur. Mühendishane-i Berri Humayun'da (Kara Harp Okulu) okutulmaya başlayan resim dersleri ile minyatür ve eski resim estetiği; ışık-gölgenin, bilimsel plandaki perspektifin çizgi sanatına girmesiyle etkisini yitirmiştir (Berk, 1973;,s.107).

İlk olarak Mühendishane-i Berri Hümayun adını taşıyan askeri okulda (1793-94), daha çok askeri amaçlarla yeni resim teknikleri öğretilmeye başlanmış; böylece batı perspektif kuralları ile nesneyi iki boyutlu yüzey üzerinde model ederek göstermeye yarayan ışık gölge uygulaması gibi kurallar, resim eğitiminin programı içinde yer almıştır (Tansuğ, 1993,s..43).

Askerî liselere öğrenci yetiştirmek gayesiyle açılan “Askerî Rüştîye Mektepleri” ne 1869'dan itibaren Serbest Resim Dersleri konulmuştur. Askerî okulları bitirenler arasından resme yeteneği belirlenenler, bu okullarda sanat eğitimcisi olarak görevlendirilmiştir. Dört yıllık öğrenim süresi olan Menşe-i Muallimin okulunda resim öğretmeni yetiştirilmiştir (Özsoy, 2003: 112).

I. Meşrutiyet döneminde Rüştîye ve İdadilerin ilk beş yılındaki ders programlarında, güzel sanatlar içerikli hüsn-i hat ve resim dersi okutulmakta iken, Kız Rüşdiyelerinin üç yıllık öğretiminde de resim dersi okutulmaktadır (Akyüz, 1997, ss.202-215).

2.3.3. Cumhuriyet Dönemi Sanat Eğitimi

Cumhuriyetin ilk yıllarında Mustafa Kemal Atatürk'ün sanata verdiği önem ve değer sayesinde yurt dışına gönderilen zeki, yetenekli Türk gençlerinin eğitimlerini tamamladıktan sonra ülkemize dönmeleri ile genç Türkiye Cumhuriyeti'nin sanat eğitim politikası ilk meyvelerini vermeye başlamıştır. Bu değerli sanat insanlarının yeni bir kuşağı, o yeni kuşağın da yepyeni bir kuşağı eğittiği süreç gerçekleşirken, sanat eğitimi veren kurumlar da sayıca artış göstermiştir. Böylece günümüzde sanat eğitimi akademik yaşamın yaşamsal bir damarı haline gelmiştir. Bütün bu olumlu gelişmelerin sanat eğitiminin kurumsallaşması bağlamında yaşama başarı ile geçirilmesine karşın ülkemizde “sanat”ın bir disiplin olarak sosyal bilimlerin altında yer alması önemli bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır. (Bayraktaroğlu, 2009).

Cumhuriyet hükümetleri ilkokuldan üniversiteye, musikiden heykeltıraşlığa kadar bütün kültür konularına eğilirken Batılı tarzda sanat ve mimarlık öğretimi yapan tek kurum olarak İstanbul'daki Güzel Sanatlar Akademisi vardı.

Yeni başkent Ankara'da kurulan ilk "millî hükümet", kültür ve sanat sorunlarına önemle eğilmiştir. Bunu, ilk hükümetin 9 Mayıs 1920 günlü programında açıkça görüyoruz. Onu izleyen hükümet programlarında sanat konusu, özellikle Atatürk döneminde özel bir yer tutar, "millî yaratıcılık ve sanatın gelişmesi" üzerinde ısrarla durulur. En eski sanat eğitim kurumu olan Güzel Sanatlar Akademisinde köklü değişiklikler yapılır, konservatuar ve tiyatro çalışmalarına girilir. Müzik ve resim başta olmak üzere, sanatın çeşitli dallarında öğrenim yapıp yurda dönmeleri için Avrupa'ya öğrenciler gönderilir.

Bu elemanlar yurda dönüşte, sanat eğitim kurumlarında öğretmenlik ve yöneticilik yaparlar. (<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi44/kavcar.htm> Erişim 2012).

1925 yılında Milli Eğitim Bakanlığı yapacağı yeni çalışmalar için uzman kişilerin bilgilerine başvurur, onların konu ile ilgili görüşlerini alırdı. Uzman kişilerin görüşlerine göre :

a. Öğretmen yetiştiren bazı okullarda resim öğretmenliğine yönelik derslere yer verilmelidir. (J.Dewey'in raporu.).

b. İlkokullardaki resim ve el-işleri derslerini yürütecek öğretmenleri hazırlamak üzere bazı öğretmen okullarının 5.sınıflarında birer özel şube açılmalıdır (İlköğretim Müfettişleri Kongresi Raporu. 1925 Konya.). 1926 yılında yeni Türk toplumunun gereksinimlerine ve ilkokullarına uygun, yeni eğitim ilkeleri ve öğretim programları hazırlanır. Programda yer alan resim ve iş eğitimi ile ilgili derslerin daha sağlıklı uygulanabilmesi için, bu branşta öğretmen yetiştirilmesine başlanır. Bu amaçla Ankara'da Avrupa'nın tanınmış profesörleri resim ilkelerine uygun kurslar açarlar. Kurslara ülkenin çeşitli bölgelerinden yüze yakın ilk ve ortaokul öğretmeni katılır. (İlhan, 2003:,s.15)

1923-1933 yıllarında Türkiye'nin kültür politikası: "Çağdaşlaşmak için sanat alanında en uygun olanı uyarlamak" olarak belirlenmiştir. Sanat alanında Kübizm'in gelecekçi ve yapısalcı nitelikleri ile yeni ulusun sanatına en uygun akım olduğu düşünülmüştür. Ama oluşacak yeni ortamda Türk Kübizmi ulusal nitelikleri ile diğerlerinden farklı olacaktır (Yaman,1994:,s.156).

1956 yılına gelinene kadar sanatsal anlamda bir atılım görülmezken bu tarihten sonra iki saatlik müzik veya resim dersinin seçmeli olarak uygulanması planlanmıştır. 1956 yılında sanat tarihi dersi uygulanmıştır. 1962 yılında 7. Milli Eğitim Şurası toplanmış ve eğitim kültür sanat sorunlarını geniş biçimde incelemiştir. 1970 yılında ise sanat tarihi dersi mecburi tutulmuştur. Fakat bu dönemde nüfus artışından dolayı sanat öğretmenliğinde yetersizlik olmuştur. Bu öğretmen açığını giderebilmek için; Gazi, İstanbul, İzmir Eğitim Enstitüsü Resim-iş bölümü Güzel Sanatlar akademisi mezunları yanında, resim öğretmenliği ile ilgisi olmayan; Kız Teknik Öğretmen Okulu, Kız Enstitüsü, İlk öğretmen Okulları, Yüksek Köy Enstitüleri, Sosyal Hizmetler Akademisi, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi vb. gibi okulların mezunları resim öğretmeni olarak atanmıştır. 1983 yılına ise resim-iş dersi müfredata alınmıştır. 1991 yılına kadar güzel sanatlar eğitimine ağırlık veren liseler açılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: GÖRSEL SANATLARIN ÖNEMİ VE GEREKLİLİĞİ

Sanatın eğitiminin önem ve gerekliliğinin kavratılması boyutunda anlam kazanan sanat eğitimi kavramı; 20. yüzyılın başından bu yana güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi tanımlamaktadır. Dar anlamda ise, okullardaki ilgili bölüm ve sınıflarda bu alana ilişkin olarak verilen dersleri tanımlar (San, 2003:,s.19).

Kaynaklar sanat eğitimi gerekliliğini kıl原因ları 3 ana başlık altında toplamaktadır. (Pıvolka, s. 7).

Toplumsal neden; Günümüzde Sanat Eğitimi gerekliliğini kıl原因ları en önemli neden; toplumun giderek sanayileşmesi ve insanların mekanik bir ortama yöneltilmesi sonucu bireye duygusal bir takım değerler yüklemidir. Sanat Eğitimi; doğa, madde ve insan arasında ilişki geliştirmeyi sağlar.

Psikolojik neden; bireyi üstün kıl原因ları, tasarım ve yaratma yeteneğidir. Sanat Eğitimi bu yetiyi en özgür uygulama alanıdır. Yaratma olayı, psikolojik olarak algılamaya yöneliktir. Algı, duyu organlarımız yoluyla çevre hakkında edindiğimiz bilgilerin toplanması ve yorumudur. Ancak bireyde bulunan yaratma gereksinmesi kısıtlanırsa ruhsal yönden uyumsuz bir insan haline döner. Halbuki Sanat Eğitimi; algılama, yaratıcı düşünme - hayal gücü geliştirme, analiz ve sentez, yaratıcı problem çözme ve yorumlamayı içerir.

Estetik neden; estetik, bireyde ayırt edici kuvvettir. Bu, seçme olayını da beraberinde getirir. Bu da Sanat Eğitimi gerekliliğini kıl原因ları.

Bireye eğitimi için gerekli bilgileri vermek lazımdır ama bunların, yaşamsal özellik taşıması da gereklidir. Nasıl endüstri, Bauhaus gibi bir okulu beraberinde getirdiyse, modern yaşam da Sanat Eğitimi Bilim Eğitimi yanında gerekli kılmış, ayrıca uygulamaya yönelik yöntemlerinde çağa uygunluk gerektirmiştir. Sanat eğitimi; bilgi verme, görme ve diğer yetileri geliştirme, duyguya yaşam verme ve hayal dünyasının eylemini gerçekleştirir.

Sonuçta Temel Sanat Eğitimi bireyin yaratıcı, araştırmacı, sorgulayıcı olmasını ve kendine güvenmesini sağlar. C. Smith, “Sanat Eğitiminde belleğin eğitilmesine, çocukların zihin gözüyle çalışmasına olanak tanınır” demiştir. (Pıvolka, s. 7).

3.1. Görsel Sanatlar Dersinin Amaçları

Sanat eğitiminin amaçlarını oluşturmada temel aldığı çocuk, toplum, eğitim, ders ve sanat sonuçta iki ayrı yaklaşımda toplanabilir. Bunlardan birincisi sanatı okullarda bir araç olarak gören yaklaşımlar; ikincisi, sanatı bir amaç olarak gören yaklaşımlardır (San, 1985).

Sanat eğitimi alan çocuk ile almayan, okul öncesi sanat eğitimine başlayan çocuklar arasında büyük farklılıklar görülür. Günümüzde sanat eğitimi, ihtiyaçlara cevap verebilmek için çok yönlü olmak zorundadır. Çocuk doğal olarak yaratıcı fikirlerle dolu, keşfetmeye hazır bekler. Önce fikirleri, hayal gücü kısıktırılmalı sonra resim, heykel, seramik, drama birlikte yer değiştirerek kullanılmalıdır. Sanatın çok yönlü yapısıyla gelişen çocuklar ileride hızla gelişen teknolojiye, çok yönlü düşünebildikleri için, daha kolay uyum sağlarken geçmişi de daha iyi anlayabileceklerdir. Schiller, ‘İnsanın Estetik Eğitimi Üzerine Mektuplar’ adlı eserinde insanın gelişiminin amacı, yeteneklerin tüm yönlü geliştirilmesi yani şahsiyetin harmonik bir bütün olarak geliştirilmesi olduğunu ve tek yönlü eğitimin insan kişiliğindeki uyumu bozduğunu savunmuştur. 21.yy.da insanlık zihinler arası bir rekabetin içindedir. Bu yarışın içinde sanat eğitimi önemli bir rol üstlenmiştir.. Çünkü yetkin bir eğitilim, okulun tam anlamıyla toplumsallaşması sonucunda gerçekleşecektir. Bu da çocuğun yararlı bir birey olarak topluma kazandırılmasını gerektirir. (KAYA OKAN, Berna; Günümüz Sanat Eğitiminde Sosyal Sorumluluk Projeleri, Eğitim Programları Ve Heykel Eğitimi s. 2).

Görsel sanatlar dersinin öğretim programlarında bulunmasının pek çok gerekçesi vardır. Bu gerekçeler zamana, ihtiyaçlara, araştırma uygulamalarına göre yön bulur. Dönemlere ve dönemlerin ihtiyaçlarına göre değişerek amacını ortaya çıkarır. Bu amaçlar Vedat Özsoy’a göre şöyle belirtilmiştir.

a. Görsel sanatlar esasen çözülmek üzere problem icat eder. Sanat yaratıcı düşünceyi, anında ve yerinde karar vermeyi, değerlendirme ve hemen sonuç alma yeteneğini geliştirir.

b. Sanat doğası gereği hayal etme alıştırmaları yapılmasını sağlar. Sanat bir değişiklik ve şimdi bildiğimizden daha iyi bir yol ve şans oluşturmak, bir ümit oluşturmak için yegane araçtır.

c. Sanat var olan kültürel çeşitliliği keşfetmek ve vurgulamak için fırsatlar sunar. Böylece duyarlılığı (empati başkasının yerinde kendini koyma) ve müşterek ve karşılıklı sevgi için yapılması gerekenleri araştırmayı teşvik eder. (Özsoy, 2003).

Görsel sanatlar eğitimi dünyayı etkilemenin, yaftalamanın ötesine giderek eşsiz özelliklerin ayırt edilmesini sağlar. Görsel Sanatlar Eğitimi çocukların bir sanatsal süreçle buluştukları sonlara, sonda değil daha çalışma sırasında ulaştıklarına inanır. Görsel sanat eğitimi algıdaki eşsizliği ve bireyselliği besler, geliştirir, el üstünde tutar. Görsel sanatlar eğitimi çocuklara çok önemli sorunların çok çeşitli çözüm yolları olduğunu öğretir. Görsel sanatlar eğitimi sözlü ve görsel anlatım yoluyla deneyim ve kavrayışı genişletir zenginleştirir. Sanat yaratıcı düşünceyi, anında ve yerinde karar vermeyi, değerlendirme ve hemen sonuç alma yeteneğini geliştirir. Sanat doğası gereği hayal etme alıştırmaları yapılmasını sağlar. Algısal duyarlılığın gelişmesi, etik ve estetik değerlerimizin gelişmesi, bilme ve anlama aracı olarak duygu, düşünce ve bakış açılarımızı geliştirmesi, yaratıcı düşünceyi geliştirerek farklı düşünebilmesi, düşünce ve bilgi boyutunu harmanlayıp yeni fikirler oluşturabilmesi, yeteneklerimizi geliştirerek olaylar, konular ve yaşam üçgeninde başarılı olabilmeyi, hayatta ve eğitimde uygun, düşünce ve bilgi bağlamında denge aracı olarak görsel sanatlar eğitiminin hayatı öğrenme için gerekliliği tartışılmaz. Sanat eğitiminin insana özgü bir gereksinim olduğundan hareketle, bireyin ruhsal, bedensel eğitimi, yetenek ve yaratıcılık gücünün olgunlaştırılması çabası sanat eğitiminin anlamına açık bir görüntü kazandırır. Eğitim ve öğretimin özünde insan ruhunun yüceltilmesi, ruh sağlığı bakımından dengeli bir kişi yaratma çabası güdülür. Bu eylem sürdürülürken bir yandan da kişiye zihinsel birikimlerini, kendi kendine anlatıp yorumlayarak bir şeyler yapma, yaratma olanağı sağlanır. Sanat eğitiminin amacını incelediğimizde, eğitim ve öğretimin bu amaçlarını kapsadığını görürüz. Bu açıdan inceleyecek olursak görsel sanatlar eğitiminin, okullarda niçin olması gerektiğinin önemi, gerekliliği ortaya çıkmış olur.

3.2. Görsel Sanatlar Dersinin Bireysel ve Toplumsal Katkısı

Okulların görevlerinden biri, okul programında açık olarak belirtilen veya belirtilmeyen değerleri öğretmek, öğrencileri belirlenen kurallar doğrultusunda disipline etmek, onların ahlaki gelişimine katkıda bulunmak ve karakterini olumlu yönde etkilemektir. Değerler, toplumu oluşturan bireylere, nelerin önemli olduğunu, nelerin tercih edilmesi gerektiğini ve kısaca nasıl yaşanılması gerektiğini belirtir. Eğitim

kurumlarının genel hedefleri incelendiğinde birçoğunun vatansever olma, temiz olma, sağlığına dikkat etme, düzenli olma, adil olma, yaratıcı olma, girişimci olma gibi birçok değer içerdiği görülmektedir. Eğitim kurumları bunlar ve benzeri değerler ile öğrencilere nelerin önemli olduğunu ve nasıl yaşanması gerektiği konusunda rehberlik eder. (18. Milli Eğitim Şurası, 2010, s. 80).

Tablo 1: Görsel Sanatların Kazandırdığı Beceriler

Görsel Eğitim	Görme Becerisi	Tasarlama Yetisi
Duyuşsal Eğitim	Kulak- sesleri tanımlama	Kulak eğitimi
Ritmik Eğitim	Dans drama	Ritmik beceriler- hareket
Bilişsel Eğitim	Konuşma düşünme yetisi	Kelime dağarcığının gelişimi
İş Eğitimi	Üç boyut kavramı	El becerilerinin gelişimi
Plastik Dizayn	Dokunma algılama	Dizayn etme

(Türe: 2007:17).

Günümüzde uluslar arası eğitim-öğretim sistemlerinde yukarıda adı geçen düşünürlerinin fikir ve kavramlarının üretkenlikle istifade olunması fikri, bir daha ön plana çıkmış oluyor. Örneğin, makalelerinden birinde ünlü Rus pedagogu ve estetikçisi N.İ.Kiyaşenko ve Alman düşünürü İ.Kant'ın her yönlü gelişmiş insan idealini ön plana çıkarıyor ve onu mantıksal, fiziksel, manevî-estetik mükemmellik anlamları ile, onların uyumlu birliği ile birlikte önem kazanmasını önemli kılıyor (Kiyaşenko, 2003:40, Aktaran: Babek Kurbanov 2010 Sanat Eğitimi ve Problemleri Üzerine Düşünceler, s.2).

Günümüzde okul öncesi eğitimde çocukların ince kas motorlarının gelişmesi için kullanılmasıyla başlayan sanat eğitiminin temellendirilmesi, yüksek öğretimde diğer alanlarla ilişkilendirilerek diğer alanlarda da kullanılmaktadır. Günlük hayat ile birleştirilen bir sanat eğitimi programı ile sadece öğrencilik hayatı için kazanımlar değil, ömür boyu sürecek bir süreç açısından katkıları olduğunu rahatça söylenebilir.

Sanat Eğitiminden, salt görsel ve plastik alandaki eğitim değil, tüm ifade tarzlarını kapsayan bir eğitim anlaşılmalıdır. Bilinç, yargılama ve usa vurma güçlerinin aslında zekaya dayalı tüm duyuların ve duyguların eğitimidir. Bireyin nesnel dünyadan edindiği algılar ve bunlara ait imgeler yanında, içten gelen ve herkeste bulunan imgelerle, alt-bilinçte oluşan imgeler bulunur. Bunlarda bir tür anlatım biçimi, dili olup, sanat etkinliğinin temel öğelerindendir ve bunlarda eğitilebilirler. Eğitimin genel amacı,

her bireyde kişiliğin gelişmesine yardımcı olmaktır. Bunu gerçekleştirmek için de Sanat Eğitimi-estetik eğitim şarttır.

‘Sanatsız Kalan Bir Milletin Hayat Damarlarından Biri Kopmuş Demektir’ diyen Atatürk, sanatın önemini belirtirken derinliğinde yatan düşünceleri analiz etmek gerekir. Bu sadece estetik alanında değil diğer alanlarda sağladığı katkıyı da ele almamız gerekir. Sanat ile estetik ve algısı gelişen bireylerde sadece sanatsal anlamda katkıları olacağını düşünmemeliyiz. Estetik değerler ile değer algısı gelişmiş bir milletten oluşan toplumda kültür bilincinin oluşması kişilik gelişimi, özbenlik algısında yükselme, toplum iletişimde iyileşmeye kadar büyük bir yelpazede gelişmeler sağlar. Sadece sosyal anlamda kalmayarak estetiğinin ilişkili olduğu diğer alanlarda da gelişmeler sağlayarak büyüme zincirinde sağlam bir temel oluşturacaktır.

Görsel Sanatlar Eğitimi, her türlü değişik boyutta karşımıza çıkan geniş bir alandır. Duygusal ve sosyal açıdan bize ışık tutan, çevreyle ilk tanışma, görme, algılama ile başlayan sanat eğitimi daha sonra ürün olarak tat alma boyutuna geçer.

Görsel Sanatlar Eğitimi, eğitim ile sanatın değişik konumlarda, değişik boyutta ve ağırlıkta bir araya geldiği bir alandır. Çevreyle ilk tanışma, görme, algılama, adlandırma ve düzenleme ile başlayan sanat eğitimi daha sonra ürün verme, tat alma olarak gelişir (Kırıçoğlu, 1991).

Türkiye’de Görsel Sanatlar Eğitiminde “yaratıcılık ve özgür anlatımın halen yöntem olarak izlendiğini görebiliriz (Özsoy, 20003).

Ortaokul öğrencilerinin her tür araç-gereci kullanabilecek bedensel ve zihinsel olgunluğa eriştikleri gözlenmektedir. Örneğin; desen derslerinde kurşun kalem yanı sıra mürekkeple çalışmak için çöp kullanılabilir. Bu malzemenin, çocuğun yaptığı desenden daha da zevk almasını sağlayacağı düşünülmektedir. Renkli çalışmalarda kapatıcı boyalar ve kıl fırçalar kullanılarak imgelem dünyalarını daha iyi yansıtmaları sağlanabilir. Basit düzeyde baskı resimler yaptırılabilir. Bu yaşlardaki çocuklar fiziksel güce dayanan etkinliklere eğilim gösterdikleri için yumuşak, süslemeci çalışmalar yerine mukavva, linol, muşamba gibi gereçlerle çalışabilirler. Bunun yanı sıra tutkallı boyalar, renkli kumaş ve kağıt artıklarından, renkli taşlar, kil ve ağaca kadar her tür gereç, sanat eğitimi dersine bir içerik getirebilir ve öğrencilerin kendi bedensel ve zihinsel gelişimlerine uygun, yaratıcılıklarını da geliştirecek uygulamalardır. Sanat eğitimcisinin ve öğrencilerin her zaman bu konuda arayış içinde olmaları gerektiği

düşünülmektedir. Değişik malzemeler denenerek öğrencilerin yaratıcılıkları zorlanmalıdır. Ortaokul öğrencileri; “Dayanıklı nesnelerle günlük yaşamda kullanılan ve ölçüye dayanan işler yapmak isterler. Öğrencilerin bu özellikleri dikkate alınarak üç boyutlu çalışmaların ona göre programlanması gözden uzak tutulmamalıdır. Özellikle kırsal kesimdeki öğrencilerin üç boyutlu çalışmalara yatkın oldukları ve doğal gereçleri yeğledikleri kabul edilmektedir (Gençaydın, 1993:s.20).

Sanat Eğitimi, eğitim-öğretim çocuğun imgeleminin canlı tutulup yaratıcılığa çevrilebileceği biçimde tasarlanmalıdır. Yeteneklerin çeşitliliğini hesaba katmayı bilen, derinliğine bir öğretim gereklidir. Çünkü yaratıcılık, akıllı da bir dereceye kadar kullanarak birtakım tekniklerin kazanılmasına bağlıdır.

19.yüzyıl, toplumsal bilimlerin de (psikoloji ve sosyoloji) doğduğu bir yüzyıldır. Eğitimde gelişimci ya da devrimci görüşler önem kazanır. Günümüzde de etkisi devam eden gelişimci kurama göre eğitim uygulamalarında en yüksek düzeye ulaşmak ancak " gelişimde doğal olmaya" bağlıdır. Gelişimcilikteki önemli sayılıtlardan biri "doğal olanın sağlıklı olduğu" sayılmasıdır. Gelişimcilik takvim yaşına sosyal, duygusal ve bilişsel alanda hızlı ilerlemeler olursa çocuğun doğal eğilim ve yönelimlerinin bundan zarar göreceğine inanır. Bu nedenle sosyal, duygusal ve bilişsel alanlarda hızlı öğrenmeyi hedefleyen yaklaşımlara kuşkuyla bakar. Doğal öğrenmeler için aşağıdakiler vurgulanır:

1- Öğrenmeler için doğal eğilim ve yatkınlık yeterlidir.

2- Doğuştan gelen niteliklere, yatkınlıklara ve davranma biçimlerine müdahale etmek zararlıdır.

3- Doğal öğrenmeler için öğrenme yaşantıdan çoğalmak yeterlidir.

Sanat eğitimi, bir zevk ve duygu eğitimi olmanın ve güzel biçimler yaratmayı amaçlamanın yanı sıra ve daha çok yeni, özgün, atak, çağdaş düşünceler üretmeyi öngören bir yaratıcı zihinsel etkinlikler süreci olarak görülmektedir. Sanat eğitimi bilimsel ve ussal temellere oturtulmaktadır. Amaç, kendine güvenli, bağımsız ve özgür düşünebilen, kendisini gerçekleştirmeyi bilebilen, yeti ve yeteneklerini sonuna kadar kullanabilen, kendini yalnız bugüne değil yarına da hazırlayabilen, kendisiyle birlikte çevresini de biçimlendirebilen; dış dünyaya, birlikte yaşadıklarına, tüm insanlara açık; hem kendine hem çevresine saygılı; topluma ve çevreye karşı sorumluluk duyan;

retken, coşkulu fakat dengeli, akıllı ve duyarlı insanlar yetiştirip topluma kazandırmaktır. (San, 1984: 6).

Sanat eğitimi aracılığıyla eğitim bilgi, beceri ve kültür aktarımının yanı sıra yapıcı, yaratıcı ve üretici bireylerin yetiştirilmesi işlevlerine yönelir. Dolayısıyla eğitim, ğretim boyutundan öte, insanı insan yapan değerlerin kazandırılmasına yönelik bir anlam kazanır. Sanat eğitimi yoluyla birey bakmayı değil, görmeyi öğrenir; olaylara çok yönlü bakarak düşünen, eleştiren, sorgulayan ve en önemlisi çözümler üreten, dolayısıyla kendisiyle barışık, mutlu ve sağlıklı bir kişiliğe erişir (Türkkan, 2008: 3).

Toplumdaki bireylere ve yapılan çalışmalara bakıldığında Türk insanının yapısında bu konuda belirli bir zayıflık olduğu hemen hemen tüm dşnrlr tarafından ifade edilmiştir. Bu nedenle eğitimcilerin konuya ağırlık vererek bireyin davranışlarını bu doğrultuda geliştirmeleri gereklidir. Sanat eğitimi yoluyla bireyin bu ihtiyaı grup çalışmaları yoluyla giderilebilir. (Gel,2012)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Modeli

İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretimi ile okul yöneticilerinin görüşleri temele alınarak yapılmış olan bu çalışmada hazırlanan görüşme öncesi sorular ile anlam bütünlüğü oluşturacak şekilde müdür ve müdür yardımcılarının görüşleri ve sanat eğitimi hakkındaki fikirleri elde alınılması amaçlanmıştır. Burada yöntem olarak görüşme yöntemi uygulanmış ve nitel araştırma yapılmıştır.

Ankara’da herhangi bir ön belirleme olmaksızın yapılan seçimle okulların örneklemini oluşturulmuştur. Belirlenmiş olan bu 7 okulda toplam 21 tane okul müdür ve müdür yardımcısı olarak yöneticiler ile ses kaydı yapmak suretiyle görüşme yapılmıştır.

Nitel araştırma ise gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2004, s.19).

Nitel araştırmalarda veriler betimsel olduğu için süreç ve anlamla ilgili olmaktadır. Amaç, oluşturulan hipotezi sınamak ya da desteklemek değil, verilerin sistemli bir biçimde incelenmesi ve araştırmaya yönelik kuram üretilmesidir

Nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan üç tür veri toplama tekniği vardır. Bunlar; gözlem, görüşme ve yazılı doküman incelemesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2004, ss.19- 20). Bu araştırmada veriler betimsel araştırma yöntemlerinden “görüşme” yoluyla toplanmıştır.

Görüşme sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniğidir. Sosyal bilimler alanında etkili bir veri toplama aracı olarak görülen görüşme yöntemi, bireylerin deneyimlerine, tutumlarına, görüşlerine, şikâyetlerine, duygularına ve inançlarına ilişkin bilgi elde etmede kullanılabilecek bir yöntemdir. Görüşmenin amacı araştırılan konu hakkında önceden hazırlanmış sorular ya da görüşme sırasında tasarlanan sorular aracılığıyla kişinin düşüncelerini ve duygularını ortaya çıkarmaktır. Görüşmeler değişik biçimlerde gruplanabilmektedir. En yaygın gruplama biçimi yapılandırılmış görüşme, yarı yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış görüşme olarak üçlü sınıflamadır (Karasar, 2003, ss.165–167).

Yapılandırılmış görüşme; daha çok önceden yapılan ve ne tür soruların ne şekilde sorulup, hangi verilerin toplanacağını en ayrıntılı biçimde saptayan “görüşme planı”nın aynen uygulandığı görüşmedir (Karasar, 2003, s.167).

Yapılandırılmamış görüşme türünde, araştırmacı görüşülen kişiyle belirli konuları keşfetmeye çalışır. Görüşme sırasında çalıştığı problemle ilgili belirli özel alanlar keşfederse, daha ayrıntılı sorularla o alanları daha derinliğine irdelemeyi deneyebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2004, s.93).

Yarı-yapılandırılmış görüşme ise, hem önceden belirlenmiş soruları içeren hem de bu sorulara ek olarak yeni sorular sorma esnekliğine sahip bir görüşme türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2004, s.105–107). Bu teknikte, araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren bir görüşme formu hazırlar. Ancak istediği bilgiyi alabilmek için görüşme sırasında soruları değiştirebilir, yeni tartışmalar açabilir ve daha önce hazırladığı görüşme sorularına yeni sorular ekleyerek görüşmeyi yönlendirebilir.

Yukarıdaki verilerin ışığında bilgi toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme metodu kullanılmıştır. Daha önceden hazırlanmış sorular bir taslak ve ana hat olarak kullanılmış, mülakat konuşma şeklinde ilerleyen görüşme sırasında okul müdür ve müdür yardımcılarının bu konular hakkında eklemek istediği, önemli gördüğü diğer konular yapılandırılmıştır.

Önceden hazırlanmış olan ses kayıt cihazı ile bu konuşmalar kayda alınmış bu görüşmelerde oluşan veriler daha sonra yazıya geçirilmiştir. Bu verilerin ışığında nitel olarak analiz yapılmış ve bulgular elde edilerek sonuca ulaşılmıştır.

4.2. Katılımcılar

Ankara’nın farklı yerlerinden seçilen okullar ile oluşturulan okul havuzunda görev yapan müdür ve müdür yardımcılarının çalışmanın katılımcılarını oluşturmaktadır.

Mustafa Kemal İlköğretim Okulu, Rauf Orbay İlköğretim Okulu, Kıymet Necip Tezal İlköğretim Okulu, İzçiler İlköğretim Okulu, Atasülün İlköğretim Okulu, Abdurrahman Şengel İlköğretim Okulu, Gökçe Karataş İlköğretim Okulu araştırma yapılan okullardır.

Her okulun müdür ve müdür yardımcılarının görüşmeye katılmıştır. Veriler 21 kişinin hazırlanmış sorular ve görüşme sonucu ortaya çıkan fikirleri etrafında elde edilmiştir.

4.3. Verilerin Toplanması

Bu çalışma için öncelikle literatür taraması yapılmış ve kuramsal kısım oluşturulmuştur. Görüşme yolu ile verilerin elde edilmesi ses kaydı ile gerçekleştirilmiştir.

4.3.1. Görüşme Formunun Hazırlanması

Araştırmacı, görüşme formunu hazırlarken kimi ilkeleri göz önünde bulundurmalıdır. Bu ilkeler şöyle sıralanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005, ss. 128–136):

- Kolay anlaşılabilir sorular yazma, deneyimlerle ilişkilendirilen odaklı sorular hazırlama
- Açık uçlu ve yönlendirmeyen sorular hazırlama
- Yanıtı çok boyutlu olabilecek sorular sormaktan kaçınma
- Alternatif sorular ve sondalar hazırlama
- Farklı türden sorular yazma ve soruları konu bütünlüğüne bağlı olarak sistematik bir biçimde düzenleme

Literatür kısmında hazırlanan açık uçlu sorular, belirlenen okullardaki yöneticilere yöneltilmek üzere görüşmenin önceden bir sistematığa oturulması amacıyla hazırlanmıştır. Hazırlanan bu sorular dışında görüşme sırasında ortaya farklı fikirlerin oluşması da sorulan soruların açık uçlu olmasının bir avantajı olmuştur.

4.3.2. Görüşmelerin Yapılması

20 Mart Salı günü başlayan görüşmeler yaklaşık bir aylık periyod içerisinde sürmüştür ve 27 Nisan Cuma günü bitmiştir.

Belirlenen okullara öğlenden sonraki ders saatlerinde uğranılmıştır. İzin alındıktan sonra görüşmecilerin uygun olduğu saatler içerisinde görüşmeler yapılmış, zamanı olmayan müdür ve müdür yardımcılar için bir zaman belirlenip belirlenen saatte görüşme gerçekleştirilmiştir.

Görüşmeler müdür olan görüşmeciler için müdür odasında müdür yardımcılar için müdür yardımcılarının odasında gerçekleştirilmiş, her görüşme yaklaşık yarım saat sürmüştür.

4.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Görüşme yolu ile elde edilen bu nitel veriler üzerinde herhangi bir istatistiksel işlem yoktur. Tamamıyla betimsel analiz yapılmıştır. Görüşme esnasında ortaya çıkan fikirler ve düşüncelerin yazılı kâğıda dökülmesi, daha önce hazırlanan kuramsal kısım göz önüne alınarak elde edilen verilerin bir çerçevesinin oluşturulması ve bu verilerin yorumlanması aşaması ile verilerin çözümlemesi gerçekleştirilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAR

Hazırlanan açık uçlu sorular bulgulara ana hatları belirlemiş, görüşmeler sırasında ortaya çıkan fikirler ve değerlendirmeler bulgulara ek olarak verilerimize yansımıştır.

5.1. Görsel Sanatlar Dersinin Gerekliliği Hakkındaki Görüşler

Aşağıdaki tabloda ‘ Sanat Eğitiminin Gerekliliği Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?’ sorusuna verilen cevaplar mevcuttur.

Tablo 2: Görsel Sanatlar Dersinin Gerekliliği Hakkındaki Görüşler

Okul	Müdür	Müdür Baş Yardımcısı	Müdür Yardımcısı
<i>Mustafa Kemal İlköğretim Okulu</i>	Mutlaka Olmalı	Gerekli olduğunu düşünüyorum	Elbette ki gerekli
<i>Rauf Orbay İlköğretim Okulu</i>	Olması gerektiğini düşünüyorum	İlgiye göre değişir.	Gereklidir.
<i>Kıymet Necip Tezal İlköğretim Okulu</i>	Sanat her alanda olduğu gibi çok gereklidir.	Gerekli olduğunu düşünüyorum.	Kesinlikle gereklidir.
<i>İzciler İlköğretim Okulu</i>	Sanat tüm insanlar için gereklidir	Gereklidir.	Çok gerekli görüyorum.
<i>Atasülün İlköğretim Okulu</i>	Gerekli olduğuna inanıyorum.	Tabi ki gerekli ve şarttır.	Sanat eğitimi gereklidir.
<i>Abdurrahman Şengel İlköğretim Okulu</i>	Çok gerekli olduğunu düşünüyorum.	Gerekliliğine inanıyorum.	Her okulda olmalı
<i>Gökçe Karataş İlköğretim Okulu</i>	Gereklidir.	Tabi ki gerekli.	Gerekli olduğunu düşünüyorum.

Gökçe Karataş İlköğretim Okul Müdürü Fahrettin Akyol özellikle birinci sınıflarda ve anaokulundan itibaren başlatılması gerektiğini düşündüğünü belirtmiştir. Erkenden başlayacak olan eğitimin sanata ilgi duyulması açısından önemli olduğunu vurgulamıştır. Tabi burada eğitim öğretim sırasında etkinlikler hakkında öğrencilerin yönlendirilmesi ve bilgilendirilmesi gerektiğini de vurgulamıştır.

Gökçe Karataş İlköğretim Okul Müdür Yardımcısı Kadir Baytemir İlköğretim birinci kademedeki ve anaokulunda başlaması gerektiğini böylelikle öğrencilerin el kaslarının yazı yazmaya daha hazır olacağını belirtmiştir.

Rauf Orbay İlköğretim Okul Müdürü Salih Yılmaz sanat eğitiminin gerekliliğini belirtirken öğrencilerin ilgilerini toplama ve yönlendirme açısından faydalı olacağını düşündüğünü belirtmiştir.

Rauf Orbay İlköğretim Okul Müdür Baş Yardımcısı Hasan Kolay öğrencilerin kabiliyeti doğrultusunda olduğunu ve sanatsal çalışmalar yapabilecek yetenekteki öğrenciler için gerekli olduğunu belirtmiştir.

Abdurrahman Şengel İlköğretim Okul Müdürü Habibe Balcı gerekli olduğunu düşünme sebebinin öğrencilerin mutluluğunu sağlamakta faydası olduğunu düşünmekten ileri geldiğini belirtmiştir.

Abdurrahman Şengel İlköğretim Okul Müdür Başyardımcısı öğrencilerin sosyal yaşama katılmasında önemli bir olgu olduğunu belirtmiştir.

Atasülün İlköğretim Okulu Müdürü Tolga Andaç Seviye Belirleme Sınavı (SBS)'nda da görsel sanatlar dersine ait belirleme sorularının olması gerektiğinden bahsetmiştir.

Kıymet Tezel İlköğretim Okulu Müdürü Metin Doğan Bayındır gerekli olduğunu fakat burada yeteneklerin açığa çıkarılmasının önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu aşamada öğretmenlere iş düştüğünü, yetenekli öğrencilerin diğer öğrenciler arasından çekilip çıkarılması gerektiğini belirtmiştir.

Okul yöneticilerinin verdiği cevaplara göre Görsel Sanatlar dersinin kesinlikle gerekli olduğu, birinci kademedeki ve anasınıfında ders saatlerinin artırılması gerektiği görüşüne varılmıştır.

5.2. Görsel Sanatlar Dersinin Uygulanabileceği Atölye Hakkındaki Veriler

Tablo 3: Görsel Sanatlar Dersinin Uygulanabileceği Atölye Hakkındaki Veriler

Okul	Cevap
<i>Mustafa Kemal İlköğretim Okulu</i>	Yok
<i>Rauf Orbay İlköğretim Okulu</i>	Var
<i>Kıymet Necip Tezal İlköğretim Okulu</i>	Var.
<i>Atasülün İlköğretim Okulu</i>	Yok.
<i>Abdurrahman Şengel İlköğretim Okulu</i>	Var.
<i>Gökçe Karataş İlköğretim Okulu</i>	Var.
<i>İzciler İlköğretim Okulu</i>	Yok.

Kıymet Necip Tezal İlköğretim Okul Müdürü Metin Doğan Bayındır atölyenin olduğunu fakat yeterli olmadığını belirtmiştir.

Gökçe Karataş İlköğretim Okulu Müdürü Fahrettin Akyol kendisinin ve diğer bir idareci arkadaşının sınıf ortamından bir atölye oluşturduklarını, fakat yeterli olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin yaptıkları çalışmaları sergilemeye yeterli ortamın olmadığını fikirlerine eklemiştir.

Tablo 3’de alınan cevaplara göre İlköğretim Okullarında atölye sıkıntısının olmadığı ancak özellikle sergi zamanları daha geniş atölyelere ihtiyaç duyulduğu fikrine varılmıştır.

5.3. Görsel Sanatlara Ayrılan Ders Saati Hakkındaki Fikirler

Tablo 4: Görsel Sanatlara Ayrılan Ders Saati Hakkındaki Fikirler

Okul	Müdür	Müdür Baş Yardımcısı	Müdür Yardımcısı
<i>Mustafa Kemal İlköğretim Okulu</i>	Yetersiz	Az Buluyorum	Yetersiz
<i>Rauf Orbay İlköğretim Okulu</i>	Yeterli Değil	Yetersiz	Az Buluyorum
<i>Kıymet Necip Tezal İlköğretim Okulu</i>	Az Buluyorum	Yetersiz	Yetersiz
<i>İzciler İlköğretim Okulu</i>	Yeterli Değil	Az Buluyorum	Az Buluyorum
<i>Atasülün İlköğretim Okulu</i>	Yetersiz	Yeterli Değil	Yetersiz
<i>Abdurrahman Şengel İlköğretim Okulu</i>	Yeterli Değil	Yeterli Değil	Yeterli Değil
<i>Gökçe Karataş İlköğretim Okulu</i>	Yeterli Değil	Yetersiz	Az Buluyorum

Rauf Orbay İlköğretim Okulu öğretmeni Hakan Çoban haftada 1 ders saatinin yeterli olmadığını, bu kadar kısa sürenin hem öğretmen hem öğrenci açısından verimsiz olduğunu belirtmiştir.

Abdurrahman Şengel İlköğretim Okulu öğretmeni Habibe Balcı özellikle birinci ve ikinci kademelerde ders saatinin arttırılması gerektiğini belirtmiştir.

Gökçe Karataş İlköğretim Okulu öğretmeni Kadir Baytemir 1. ve 2. Kademelerde ders saatinin arttırılması gerektiğini vurgulayarak, Habibe Balcı'nın düşüncelerini desteklemiştir. Özellikle birinci kademede ilköğretim sınıf öğretmenlerinin bu derse katılım yapmış olmasının yanlış bir uygulama olduğunu da ek olarak belirtmiştir.

Gökçe Karataş İlköğretim Okulu Müdürü Fahrettin Akyol blok olarak en azından iki ders saati uygulamasına geçilmesinin verimi arttıracığını belirtmiştir.

Kıymet Necip Tezel İlköğretim Okulu Müdürü Metin Doğan Bayındır en azından ders saatinin iki ders saati olarak uygulanması gerektiğini düşündüğünü belirtmiştir.

Atasülün İlköğretim Okulu öğretmeni Tolga Andaç ilköğretim birinci kademe 1 ile 5. Sınıflar arasında ders saatinin arttırılmasının daha uygun olduğunu diğer kademeler için ise yeterli olduğunu belirtmiştir.

Mustafa Kemal İlköğretim Okulu Müdürü Süleyman Koca en az iki saat olması gerektiği görüşünde olduğunu belirtmiştir.

İzciler İlköğretim Okulu öğretmeni Gülay Gürsoy resimlerin yarım kaldığını dersin verimli olmadığını ve amaçlara ulaşmak açısından ders saatlerinin arttırılmasının gerektiğini belirtmiştir.

Tablo 4'den alınan sonuca göre Görsel Sanatlar ders saatinin kesinlikle arttırılması önemle vurgulanmıştır. Ders saatinin en az iki saat olması gerektiği, bir saat in yetersiz olduğu görüşüne varılmıştır.

5.4. Görsel Sanatlar Dersine Sağlanan Destek Konusundaki Veriler

Tablo 5: Görsel Sanatlar Dersine Sağlanan Destek Konusundaki Veriler

Okul	Müdür	Müdür Baş Yardımcısı	Müdür Yardımcısı
<i>Mustafa Kemal İlköğretim Okulu</i>	İmkanlar doğrultusunda	Evet.	
<i>Rauf Orbay İlköğretim Okulu</i>	Evet.	Evet	Evet.
<i>Kıymet Necip Tezal İlköğretim Okulu</i>	Evet	Sağlıyoruz.	İdare olarak karşılıyoruz.
<i>İzciler İlköğretim Okulu</i>	Sağlanmakta sorun yaşanıyor.	Sağlanmaya çalışılıyor.	
<i>Atasülün İlköğretim Okulu</i>	Öğretmen sıkıntısı yaşıyoruz.	İhtiyaçlar karşılanmaya çalışılıyor.	
<i>Abdurrahman Şengel İlköğretim Okulu</i>	Destek sağlıyoruz.	Sağlıyoruz.	
<i>Gökçe Karataş İlköğretim Okulu</i>	Şartlar doğrultusunda evet.	Çaba sarf ediyoruz.	

Rauf Orbay İlköğretim Okulu öğretmeni Hakan Çoban öğretmen arkadaşlar ile bu konuda destek olmaya çalıştığını, materyal konusunda eğitime katkı sağlamak adına çalışmalarda bulunulduğunu belirtmiştir.

Rauf Orbay İlköğretim Okulu öğretmeni Hasan Kolay yarışmalara katılma anlamında öğrencilerin desteklendiğini belirtmiştir.

Mustafa Kemal İlköğretim Okulu öğretmeni Nurhaniye Akagündüz sadece görsel sanatlar dersine değil diğer bütün dersler için destek sağladıklarını belirtmiştir.

Atasülün İlköğretim Okulu öğretmeni Rukan Ünverdi öğrencilerin ve okulun bu konu ile ilgili ihtiyaçlarının karşılanması için çaba gösterdiklerini belirtmiştir.

Gökçe Karataş İlköğretim Okulu öğretmeni Fahrettin Akyol Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı yarışmalara katılım sağlanması için desteklerde bulunduklarını belirtmiştir. Benzer şekilde yeni yeni düzene giren yarışma, sergi gibi faaliyetlere katılımın arttırılmaya çalışıldığını vurgulamıştır.

Kıymet Necip Tezel İlköğretim Okulu öğretmeni Metin Doğan Bayındır okulun ve öğrencilerin her türlü ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştıklarını, hatta bu konuda gönüllü olarak çalışan bir öğretmenlerinin olduğunu belirtmiştir.

Kıymet Necip Tezel İlköğretim Okulu öğretmeni Aylin Dilek yeni eserlerin oluşmasını desteklediklerini, yarışma, sergi gibi faaliyetler konusunda öğrencileri güdülediklerini belirtmiştir.

Atasülün İlköğretim Okulu öğretmeni Tolga Andaç bu konuda öğretmen açığı sıkıntısı yaşadıklarını, bu açığı kapatmak için uğraştıklarını belirtmiştir.

İzciler İlköğretim Okulu öğretmeni Gülay Gürsoy ve İbrahim Büyükgündüz Atasülün İlköğretim Okulu öğretmeni Tolga Andaç'ı destekler şekilde kadrolu öğretmen sıkıntısı yaşadıklarını belirtmiştir.

İlköğretim Okul yöneticileri Görsel Sanatlar dersine destek sağladıklarını, eğitime katkı sağlanamak adına bunun gerekli olduğunu öne sürmüşlerdir. Okullarda yapılan yarışma ve sergilerde faaliyetlere katılımın arttırılmaya çalışılmasında öncülük edildiği ve destek sağladıklarını belirtmişlerdir.

5.5. Okullarda Ulusal-Uluslararası Yarışmalara Katılıma Ait Veriler

Tablo 6: Okullarda Ulusal-Uluslararası Yarışmalara Katılıma Ait Veriler

Okul	Müdür	Müdür Baş Yardımcısı	Müdür Yardımcısı
<i>Mustafa Kemal İlköğretim Okulu</i>	Yok.	Hayır.	Bu türlü uluslararası katılımımız yok.
<i>Rauf Orbay İlköğretim Okulu</i>	Basit anlamda evet.	Bazı yarışmalara katılım yapılıyor.	Evet.
<i>Kıymet Necip Tezal İlköğretim Okulu</i>	Yok Yapılmıyor.	Sadece ulusal çalışmalarımız var.	Proje uygulaması yok.
<i>İzciler İlköğretim Okulu</i>	Yapılmıyor. Sadece il içi yarışmalara katılım var.	Hayır.	Yerel, il içi yarışmalara katılım var sadece.
<i>Atasülün İlköğretim Okulu</i>	Yerel resim yarışmalarına katılımlarımız var.	Evet.	Katılım sağlanıyor.
<i>Abdurrahman Şengel İlköğretim Okulu</i>	Mevcut Değil.	Uluslararası katılım yok.	Katılım var. Evet.
<i>Gökçe Karataş İlköğretim Okulu</i>	Sadece ulusal yarışmalara katılım yapılabiliyor.	Projelerimiz yok. Yerel Yarışmalara katılım yapılıyor.	Yerel anlamda küçük çaplı yarışmalara katılım yapılıyor.

İzciler İlköğretim Okulu öğretmeni Gülay Gürsoy bu konu hakkında okulunun uluslararası yarışmalara katılmadığını, proje anlamında çalışmalar yapılmadığını sadece il içinde düzenlenen etkinliklere katıldığını belirtmiştir.

Atasülün İlköğretim Okulu öğretmeni Tolga Andaç bu türlü etkinliklerin sadece okul içerisinde sınırlı kaldıklarını belirtmiştir. Yerel çalışmaların mevcut olduğunu, diğer ülkelerin de katıldığı herhangi bir aktiviteye teşvik etmediklerini bildirmiştir.

Rauf Orbay İlköğretim Okulu öğretmeni Salih Yılmaz bu konuda okulu öğrencilerinin ödüller aldığını, şu dönem için herhangi bir faaliyet olmadığını ama yarışmaların olduğu zamanlar içerisinde teşvikler ile öğrencilerinin katılımının sağlanması için çaba harcadıklarını belirtmişlerdir. Aynı okulun öğretmeni Hakan Çoban öğrencilerinin bütün yarışmalara katıldığını ve bu anlamda başarılar sağladığını belirtmiştir.

Benzer şekilde Mustafa Kemal İlköğretim Okulu öğretmeni Süleyman Koca da resim yarışmalarına katılım yapıldığını fakat uluslararası anlamda bir etkinlik düzenlenilmediğini vurgulamıştır.

Abdurrahman Şengel İlköğretim Okulu öğretmeni Habibe Balcı uluslararası anlamda faaliyetlerin olmadığını bu konuda katılımın mevcut olmamasının sebebi olarak branş öğretmenlerinin teşvik konusunda yetersiz kaldıklarını belirtmiştir.

Gökçe Karataş İlköğretim Okulu öğretmeni Kadir Baytemir proje anlamında kapsamlı çalışmaların yapılmadığını ama ulusal anlamda yarışmalara katılım yaptıklarını belirtmiştir. Bunun okulu için gelenekselleştğini belirtmiştir.

Kıymet Necip Tezel İlköğretim Okulu öğretmeni Aylin Bayındır bu konuda projelerin olduğunu, grup çalışmaları ile ulusal anlamda afiş yarışmalarına katılımların sağlandığını belirtmiştir.

Okul yöneticilerinin verdiği cevaplarda Ulusal anlamda düzenlenen resim yarışmalarına katılımın olduğu fakat Uluslararası yarışmaya katılımın sağlanmadığı görüşüne varılmıştır. Çocukların hayal güçlerine ve yeteneklerini arttırmak için resim yarışmalarına katılmanın olumlu olduğu görüşüne varılmıştır.

5.6. MEB’ nın Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Yaklaşımı İle İlgili Görüşler

Tablo 7: Milli Eğitim Bakanlığının Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Yaklaşımı İle İlgili Görüşler

Okul	Müdür	Müdür Baş Yardımcısı	Müdür Yardımcısı
<i>Mustafa Kemal İlköğretim Okulu</i>	Destek sağlanmıyor.	Ders saati az.	Yorumsuz.
<i>Rauf Orbay İlköğretim Okulu</i>	Müfredat belli. Maddi destek yok.	Diğer derslere sağaldığı gibi bu ders için de hiçbir destek yok.	Ders saati arttırılmalı.
<i>Kıymet Necip Tezal İlköğretim Okulu</i>	Ders saatleri ve öğretmen konusunda yetersiz.	Yorumsuz.	Ders saati az.
<i>İzciler İlköğretim Okulu</i>	Yeterli önem verilmiyor.	Yaklaşım iyi değil.	Ders adı altında kalıyor.
<i>Atasülün İlköğretim Okulu</i>	Ders Saati yetersiz.	Yorumsuz.	Destek sağlanmıyor.
<i>Abdurrahman Şengel İlköğretim Okulu</i>	Olumlu Değil.	Destek sağlanmıyor.	Geliştirilmeye çalışılıyor.
<i>Gökçe Karataş İlköğretim Okulu</i>	Destek sağlanmıyor.	Yorumsuz.	Destek sağlanmıyor.

Bu soruya alınan cevaplar genel anlamda kısa ve özet şeklinde olmuştur. Bazı öğretmenlerimiz yorum yapmak istememiştir. Milli Eğitim Bakanlığının görsel sanatlar dersine ilişkin desteğinin yetersiz olduğu kabul edilebilir.

5.7. Görsel Sanatların Ülke Geleceğine Olan Katkıları ile ilgili Görüşler

Tablo 8: Görsel Sanatlar Dersinin Ülke Geleceğine Olan Katkıları ile ilgili Görüşler

Okul	Müdür	Müdür Baş Yardımcısı	Müdür Yardımcısı
<i>Mustafa Kemal İlköğretim Okulu</i>	Tabi ki.	Düşünüyorum	Elbette
<i>Rauf Orbay İlköğretim Okulu</i>	Elbette	Muhakkak.	Olacak Tabi
<i>Kıymet Necip Tezal İlköğretim Okulu</i>	Kesinlikle	Kesinlikle	Kesinlikle
<i>İzciler İlköğretim Okulu</i>	Düşünüyorum.	Düşünüyorum.	Kesinlikle
<i>Atasülün İlköğretim Okulu</i>	Kesinlikle	Düşünüyorum.	Düşünüyorum.
<i>Abdurrahman Şengel İlköğretim Okulu</i>	Tabi ki düşünüyorum.	Kesinlikle	Düşünüyorum.
<i>Gökçe Karataş İlköğretim Okulu</i>	İnanıyorum.	Düşünüyorum.	Kesinlikle

Kıymet Necip Tezal İlköğretim Okulu öğretmeni Metin Doğan Bayındır sanatla uğraşan insanların ve öğrencilerin olumsuz aktivitelerden uzak olacağını belirtmiştir. Aynı okul öğretmeni Aylin Dilek ise öğrencilerin estetik ilgisinin artırılması açısından önemli olduğunu belirtmiştir.

Gökçe Karataş İlköğretim Okulu öğretmeni Fahrettin Akyol Küresel Işıma Kapsamında duyarlı insanlar ve çevreyi seven gençlerin oluşturulması konusunda Görsel Sanatlar dersinin faydalı olabileceğini belirtmiştir. Aynı okul öğretmeni Kadir Baytemir ise sanatçı yetiştirmek için eğitimin bu temelden başlamasının önemli olduğunu vurgulamıştır.

Abdurrahman Şengel İlköğretim Okulu öğretmeni Pervin Şahin sanatın önemli olduğunu ve iyi bir başlangıcın bu dönemlerde başlayacağını belirtmiştir. Aynı okul öğretmeni Habibe Balcı sanatın kesinlikle faydalı olduğu için.

Rauf Orbay İlköğretim Okulu öğretmeni Hakan Çoban bunun kesinlikle çok önemli olduğunu fakat öğretmenlerin bu önemi yeterince kavratamadığını belirtmiştir. Derslerin bu yaş grubunun ilgisini çekecek seviyeye getirilmesi, uygulamaların gerekli yöntem ve tekniklerle uygulanarak öğrencilerin başarı ve yeteneklerinin ortaya çıkarılması gerektiğini belirtmiştir. Ressamların tablolarını tanıyabilecek bir genel kültürün en azından verilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Atasülün İlköğretim Okulu öğretmeni Tolga Andaç eğitimin küçük yaşta başlatılması gerektiğini ve ülke geleceği için önemli olduğunu belirtmiştir.

İzciler İlköğretim Okulu öğretmeni Gülay Gürsoy ülkenin aydın sanatçılara ihtiyacı olduğunu ve bunun bu dönemlerde başlayabileceğini belirtmiştir.

Yöneticilerden alınan yorumlar doğrultusunda sanatın ve sanat eğitiminin önemli ve gerekli olduğu öne sürülmüştür. Ülkemizin sanatçıya ihtiyacı olduğunu ve bunun için kesinlikle küçük yaşlarda sanat eğitime ağırlık verilmesi ve temelinin atılması gerektiği belirtilmiştir.

5.8. Öğretmenlerin Görsel Sanatlar Dersine Teşviki ile İlgili Görüşler

Tablo 9: Okul idarecilerinin sanatsal mesleklere ilişkin görüşleri

Okul	Müdür	Müdür Baş Yardımcısı	Müdür Yardımcısı
Mustafa Kemal İlköğretim Okulu	Öneririm.	Tabi ki.	Evet.
Rauf Orbay İlköğretim Okulu	Evet.	Kesinlikle Öneririm.	Tabi ki.
Kıymet Necip Tezal İlköğretim Okulu	Evet.	Öneririm.	Evet.
İzciler İlköğretim Okulu	Öneririm.	Öneririm.	Evet.
Atasülün İlköğretim Okulu	Bütün öğretmenler önerir.	Yeteneği olan öğrenciler için Öneririm.	Öneririm.
Abdurrahman Şengel İlköğretim Okulu	Öneririm.	Öneririm ve Desteklerim.	Evet.
Gökçe Karataş İlköğretim Okulu	Öneririm.	Öneriyorum.	Evet.

Kıymet Necip Tezal İlköğretim Okulu öğretmeni Metin Doğan Bayındır öğretmenlerin bu konuyu desteklemesi gerektiğini ve yaygınlaştırılması gerektiğini belirtmiştir.

Gökçe Karataş İlköğretim Okulu öğretmeni Fahrettin Akyol ülkeye sanatçıların ihtiyacı olduğunu ve ülke çapında kesinlikle desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Abdurrahman Şengel İlköğretim Okulu öğretmeni Habibe Balcı yeteneği olan öğrenciler için meslek okullarını önerdiğini ve bu desteği şimdiye kadar sağlamış olduğunu belirtmiştir.

Rauf Orbay İlköğretim Okulu öğretmeni Hakan Çoban öğretmen arkadaşların bu konuda velileri bilgilendirdiğini ve desteklemeye çaba harcadıklarını belirtmiştir.

Atasülün İlköğretim Okulu öğretmeni Tolga Andaç öğretmenlerin ve kendisinin önerdiğini fakat velilerin bu konuya sıcak bakmadığını belirtmiştir.

Bu soruya alınan cevaplar doğrultusunda öğrencilere sanat ile ilgili bir mesleğe yönlendirmenin doğru olacağı kanısına varılmıştır. Ülkemizin sanata ve sanatçıya ihtiyacı olduğu ve ülke çapında kesinlikle desteklenmesi gerektiği görüşüne varılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sanat eğitiminin gerekliliği hakkında genel kanı, görsel sanatlar dersinin ilköğretim ders programı içerisinde olması gerektiği fikridir. Dersin gerekliliği ile ilgili sebep olarak sunulan genel fikirler farklı olsa da çocukların gelişimi, sosyalleşmesi, yeteneklerinin keşfedilmesi açısından bu ders mutlaka ilköğretim ders programı içerisinde yer almalıdır. Bu bağlamda ilköğretim sınıflarında görsel sanatlar dersinin saatlerinin de arttırılması gerektiği ön plana çıkmaktadır. İlköğretim öğrencilerinin ilgi ve ihtiyaçlarının tespit edilmesi program geliştirme ve uygulama aşamasından önce belirlenmelidir. Buna rağmen bütün okullarda eşit imkânların bulunmaması uygulamaların farklı şekillerde gerçekleştirilmesinde ve bu da eğitim sistemimizde bazı sorunlara neden olmaktadır.

Görsel sanatlar dersinin uygulanabileceği atölye hakkındaki verilere bakıldığında verilen cevaplar göstermiştir ki bazı okullarda görsel sanatlar eğitiminin gerçekleşeceği atölye var iken bazılarında mevcut değildir. Burada göze çarpan en önemli nokta ülkemizin başkentinde bile okulların eğitiminde standartların sağlanamamasıdır. Okullarda eğitim göre öğrencilerin programlar standart olsa da yasalarda yazmayan ve resmi olmayan programların uygulanması (örtük program) sebebiyle oluşan bu farklılaşma eğitimin kalitesizleşmesine ve çocuklar arasında farklılaşmaya neden olabilmektedir. Bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı'nın okulların ihtiyacı olan atölyeleri oluşturması ve öğrencilere sunması gereklidir.

Görsel sanatlara ayrılan ders saati hakkındaki fikirler konusunda yapılan çalışmaya göre, bu ders haftada 1 ders saatinin verim sağlamak açısından yetersiz kaldığı görüşü ortaktır. Özellikle birinci kademedeki bu ders saatinin arttırılması gerektiği ortak kanıdır. Dersin hedeflerine ulaşılmaması resim çalışmalarının tamamlanamaması sebebiyle haftada 1 saatlik dersin verimi açısından yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Görsel sanatlar dersine sağlanan destek konusundaki verilere bakıldığında , dersin hedeflerinin öğrencilere aktarılmasında ve davranışların kazandırılmasında haftada 1 ders saati içerisinde bunları uygulamaya çalışan öğretmenler ile okul idarecileri arasında sıkıntılar yaşanmaktadır. Okul yöneticileri kendi imkanları doğrultusunda destekte bulunmaya çalışmaktadır. Bu konuda yetenekli ve ilgili olan çocukların desteklenmesi ve dersle ilgili ihtiyaçların karşılanması okul idarecileri tarafından sağlanmaktadır.

Ancak bazı okullarda branş öğretmenleri açığının olması idarecileri zor durumda bırakmaktadır.

Okullarda ulusal – uluslararası yarışmalara katılıma ait veriler ise genel anlamda sınıf ortamında yapılan çalışmaların sınırlı kaldığı, öğrencilerin becerilerini kanıtlayamadığı şeklindedir. Okul idarecileri ulusal alanda yapılan görsel sanatlar eğitimi ile ilgili yarışmalara katılımın sağlandığını ancak uluslar arası yarışmalara yeteri kadar ilgi gösterilmediği görüşünü belirtmişlerdir. Yeterli atölye sayısının bulunmayışı, öğretmen açığının olması, malzeme konusunda maddi desteğin sağlanmaması öğrencileri bu yarışmalardan uzak tutmaktadır. Okul veli işbirliği içerisinde bu yarışmalara da katılım sağlanabilir. Türkiye’de bilim şenlikleri, konferans gibi etkinliklere ve diğer yarışmalara öğrencilerin katılımı desteklenirken, görsel sanatlar gibi öğrencinin kendini ifade edebileceği bir dersle ilgili yarışmalara ilgi gösterilmemektedir. Uluslararası alanda düzenlenen yarışmalara ve etkinliklere bakıldığında Ankara sınırları içerisinde neredeyse hiçbir okulun katılımı yoktur. Bu da görsel sanatlar dersi uygulamasının zayıf olduğunu aslında eğlenceli ve katılımın çok olabileceği bu uygulamaların yapılmadığı öğretmen ve okul yöneticilerinin bu anlamda çok yetersiz oldukları görülmektedir. Hatta yapılan görüşmelere göre okul yöneticilerinin bile kendi aralarında verdiği cevaplar çelişmekte, bu konuya katılım yapılıp yapılmadığı hakkında bilgilerin bile olmadığı görülmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığının görsel sanatlar dersine ilişkin yaklaşımı ile ilgili okul idarecilerinin görüşleri bakanlığın destek sağlayamadığı yönündedir. Görsel sanatlar ders saatinin sürekli azaltılmaya çalışılması, branş öğretmenlerinin atamalarının yapılmaması öğrencileri ve yöneticileri olumsuz etkilemektedir. Hatta bazı idareciler konu ile ilgili yönetilen sorulara yorum yapmaktan kaçınmışlardır. Yerel anlamda yapılan bu küçük çaplı araştırmadan çıkan sonuç ülke çapına genellenirse, Milli Eğitim Bakanlığının görsel sanatlar dersine ilişkin yaklaşımının yetersiz olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Görsel sanatlar dersinin ülke geleceğine olan katkıları ile ilgili okul idarecilerinin görüşleri ortak noktada birleşmektedir. Buna göre görsel sanatlar dersi sağlıklı ve mutlu bireylerin gelişmesinde oldukça önemlidir. Sanatçı ruh ve zarif duygular ile donatılmış bireylerin toplumsal anlamda gelişmeyi sağlayacağını söyleyebiliriz. Milli Eğitim politikalarında ülke gençliğinin zararlı alışkanlıklardan korunması için uygulamaya

sokmaya çalıştığı bazı tasarıların yanında görsel sanatlar eğitimini önemsememiş olması üzücüdür. Sanat ile uğraşan öğrencilerin kötü alışkanlıklara meyil etmesine fırsat kalmayacağı ve estetik duygu aşıl原因 öğrencilerin ruh sağlığının tamamlanabileceğini öngörebiliriz.

Okul idarecilerinin sanatsal mesleklere ilişkin görüşleri, sanatla ilgili bütün alanların meslek olarak seçilebileceği yönünde birleşmektedir. Okul idarecileri ve öğretmenler sanatsal mesleklerin seçimi konusunda öğrencileri bilgilendirmekte ve desteklemektedir. Ancak veliler sanatla ilgili meslek seçimine sıcak bakmamaktadır. Ortak varılan nokta sanatın meslek anlamında da gerçekleştirilebileceği yönündedir. Bu ülkenin her meslekten insana ihtiyacı olduğu gibi sanatçıya da ihtiyacı vardır. Ancak gerçek anlamda sanatçının yetiştirilmesi ne vekil öğretmenler ile ne de sanat eğitimi almamış kişilerle sağlanabilir. Gerçek sanatçının yetiştirilmesi gerçek sanat eğitiminden geçmiş kişilerle sağlanabilir. Bunu sağlayacak olanlarda görsel sanatlar öğretmenleridir.

Sanatçı yetiştirmenin zor olduğu bu ülke şartlarında sanat eğitime daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği öngörülebilir. Güzel sanatlar liselerinde sanat derslerinin daha kapsamlı olması gerektiği öneriler arasındadır. İlköğretim okullarında birinci kademedeki görsel sanatlar ders saatini arttırılması gerektiği kanısına varılmıştır.

KAYNAKÇA

- Artut, K. (2001) .*Sanat Eğitimi* , Ankara: Anı Yayıncılık.
- Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, C.1, (2006)
- Ayktut, A. (2006).*Günümüzde Görsel Sanatlar Eğitiminde Kullanılan Yöntemler*’, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı : 21 Yıl : 2006/2
- Aytaç, Ç. (1981).*Sanat ve uygarlık*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Akyüz Y. (1997). Milli Kütüphane Yayınları Ankara.
- Bayraktaroğlu, A. M.(2009).*Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*. ART-E 2009-04 Nisan 2009
- Berk, N. (1973). *50. Yılda Resim Sanatımız ve Gelişimleri*.Kültür ve Sanat. Cumhuriyet Döneminde Sanat Eğitimi
- <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi44/kavcar.htm> 13 Mayıs 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Gel, H.(2012).*Sanat Eğitimi Ve Yaratıcılık*. <http://www.egitim.aku.edu.tr/gel.htm> 10 Haziran 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Gençaydın,Z. (1990).*Sanat Eğitiminin Düşünsel Temelleri. Ortaöğretim Kurumlarında Resim-İş Öğretimi Ve Sorunları Toplantısı. (10–11 Mayıs 1990)*. Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara.
- Gökay, M., Özalp, K.(2005).*Sanat Eğitimi Ve Sanatla Terapi*.
- Gürkan, T. ve Gökçe, E. (1999). *Türkiye’de Ve Çeşitli Ülkelerde İlköğretim: Program öğrenci- Öğretmen*. Siyasal Kitabevi, Ankara.
- İlhan, A.(2003).*Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programları Ve Sanat Eğitimi*.Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt 39 Sayı 1-2.
- Kaya, O. *Günümüz Sanat Eğitiminde Sosyal Sorumluluk Projeleri, Eğitim Programları Ve Heykel Eğitimi*.Yayın Tarihi Belirsiz
- <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi44/kavcar.htm> 18 Mayıs 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Karasar, Niyazi, Bilimsel Araştırma Yöntemi, İstanbul, 2010.
- Kaya, İ. *Ülkemizde Sanat Eğitiminin Sorunları*.Sanat Dergisi 1151
- Kırıçoğlu, O.(1990). *Ortaöğretim Kurumlarında Resim-İş Eğitimi ve Sorunları*.
- Kıncal, R.(2001). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş.*’ Babil Yayınları, Erzurum.
- Kiyaşanko, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2010.

Okan, Berna Kaya, İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, İnönü Üniversitesi Yayınları, C.1, Sayı, 3. (2011)

Özsoy, V. (2003). Görsel Sanatlar Eğitimi. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık. Ankara
Milli Eğitim Mevzuatı İkinci Kısım www.meb.gov.tr 11 Mayıs 2012 tarihinde edinilmiştir.

Şenel, E.(2010). *Türkiye’de Görsel Sanatlar Eğitiminin Örgütsel Yapılanması*. International Conference on New Trends in Education and Their Implications 11-13, Antalya.

Türe, N.(2007). *Eğitimde Ve Öğretimde Bir Araç Olarak Görsel Sanatlar Eğitiminin Öğrencilere Sağladığı Katkılar*. Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Türkkan, B.(2008). *İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi Bağlamında Görsel Kültür Çalışmaları: Bir Eylem Araştırması*.Doktora Tezi, Eskişehir.

Türkdoğan, G. (1984). *Sanat Eğitimi Yöntemleri*. Kadıoğlu Matbaası, Ankara.

Tansuğ, S. (1993). *Çağdaş Türk Sanatı*. Remzi Kitabevi, Evrim Matbaa, İstanbul.

Tokdemir, A. (2002) *Sanat eğitimi içerisinde (ortaöğretim, klasik liselerde) sanat tarihi dersi müfredatında yer alan Rönesans sanatı ünitesinin interaktif (etkileşimli) yöntemle verilmesi*. Yüksek lisans tezi (basılmamış). Gazi Üniversitesi,, Ankara.

Yaman, Z.(1994). *Kültür ve Sanat Ortamı. Kültürün Gelişiminde Sanat Öncülüğü*. Hacettepe Yay., Ankara.

Yıldırım, Ali; Şimşek, Hasan, Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara, 2008.

Yükselgün, Ö.(2010). *İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programındaki “Görsel Sanat Kültürü” Öğrenme Alanının Uygulanmasına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir .

18. Milli Eğitim Şurası 2010.